

Kaksi hevosta tarvittiin vetämään reessä halkaisijaltaan yli metristä ja toista tonnin painavaa isoa kromiteräskelloa.

Pyhän kuvan siunaamien

7

Kirja syntyi koti-seurakkaudesta

11

Vpl. Pyhäjärven kirkonkellot osa 2 Suurten kirkonkellojen vaihteita

□ Kirsti Naskali

Tammikuun numerossa kerrottiin Vpl. Pyhäjärven pienen kirkonkellon tarina. Nyt ovat vuorossa Vpl. Pyhäjärven kirkossa olleet suuret kirkonkellot. Pienen kellon lisäksi on tietoja viidestä isosta Pyhäjärven kirkonkellosta.

Pyhäjärven seurakunnan ensimmäinen kirkko, joka oli rakennettu 1600-luvulla, oli seuraavalle vuosisadalle tullessa käynyt ahtaaksi ja päässyt huonoon kuntoon. Uusi kirkko valmistui vuonna 1765. Se palveli seurakuntalaisia maaliskuuhun 1940 asti. Kirkko oli malliltaan ristikirkko, 30 metriä pitkä ja 29 metriä leveä ja väkilukuun nähden varsin tilava: Pyhäjärven seurakunnan väkiluku oli 1700-luvun puolivälissä noin 2250 henkeä ja uudessa kirkossa oli istumapaikkoja 1250.

Samoihin aikoihin kirkon kanssa lienee rakennettu sen viereen kellotapuli. Tämä kahdeksankulmainen tapuli purettiin 1900-luvun alussa tehdyn kirkkoremontin yhteydessä ja korvattiin uudella, nelikulmaisella

tapulilla, jonka torni kohosi huomattavan korkealle, paljon korkeammalle kuin kirkon katolla ollut lyhtylaite.

Uusi kello uuteen kirkkoon

Vanhassa kirkossa oli ollut vain Käkisalmen läänin maaherran seurakunnalle vuonna 1632 lahjoittama niin sanottu pieni kirkonkello, mutta uuteen kirkkoon päätettiin hankkia toinenkin, vanhaa kelloa suurempi kello. Uutta kelloa kerrotaan soitettun ensimmäisen kerran 18.3.1786. Hautauksen yhteydessä suoritettavasta kirkonkellojen soitosta perittävää hautarahaa korotettiin tämän jälkeen, jos soitettiin kahta kelloa.

Seurakunnan asiakirjoista ei selviä, mihin tämä kello on joutunut tai mitä sille on tapahtunut. Suullisen perimätiedon mukaan se on joskus levottomana aikana upotettu Pyhäjärven Haukkaniemen ja Ala-Pappilan välille siihen syvyyteen, jossa järven hiekkapohja päättyy. Sotien ja levottomuuksien aikana kirkonkelloja upotettiin usein vesistöihin, joten näin on voitu tehdä myös Pyhäjärvellä. Kelloa kerrotaan useaan kertaan

naaraamalla etsityn, mutta sitä ei ole löytynyt.

Naapuripitäjässä Sakkolassa kirkonkello upotettiin Isovihan aikana Suvantojärveen, josta se löytyi 1800-luvulla, kun järven laski pinta Taipaleenjoen laskun yhteydessä.

Haljennut kello ja sulanut kello

1920-luvulla seurakunnalla oli pienen kellon lisäksi kaksi suurta kirkonkelloa. Toinen näistä isoista kelloista halkesi 1920-luvulla. Se myytiin Lokomo Oy:lle Tampereelle, ja sieltä hankittiin tilalle uusi kello. Toinen isoista kelloista oli Saksassa valettu vasikkello, painoltaan 432 kg. Sen äänenkorkeus oli a. Tämä kello on hävinnyt. Se ehkä sulii kirkon ja kellotapulin palossa 15.3.1940 tai sen arvokas metalli käytettiin muuhun tarkoitukseen, kun alue oli talvi- ja jatkosodan välisenä aikana venäläisten hallussa.

Iso kello valettiin Lokomolla

1920-luvulla haljenneen kellon tilalle Lokomo Oy:ltä hankittiin uusi kello oli kromiterästä ja

erikoisen suuri. Sen korkeus oli 1185 mm, läpimitta 1350 millimetriä ja se painoi 1550 kiloa. Kellon hinasi ja asetti kellotapuliin urakoitsija *Arvi Tyynelä* Konnitsasta. Kellon kieli painoi 100 kiloa. Kerrotaan, että *Matti Hopia* Orolasta kanto kielen yksin selässään tapuliin.

Kellon kylkeen on valettu kuin tulevaa ennakoiden raamatun sanat "Olkaa toivossa iloiset, ahdistuksessa kärsivälliset, rukouksessa kestävätkä (Room. 12:12)" sekä teksti "Vpl Pyhäjärven seurakunnan kirkonkello valettu v. 1929. Lokomo Tampere." Kello vihittiin käyttöön ja sitä soitettiin ensimmäisen kerran pitkänäperjantaina 29.3.1929.

Uudessa kellossa, jonka sävelkorkeus oli f, oli juhlava, kauaskantava ääni. Sen kumahdukset järven rannalta korkean kellotapulin tornista kuuluivat suotuisalla säällä kymmenien kilometrien päähän.

Käkisalmen sanomien artikkelin uudesta kellosta päättyy sanoihin "Kutsukoon uusi kirkonkello runsain määrin seurakuntaa kuulemaan elämän sanaa ja astumaan Jumalan kasvojen eteen rukouksessa ja kiitoksessa." Marraskuun 30. päivän aamuina 1939 tämän kellon hätäinen kumina ilmoitti pyhäjärveläisille

sodan syttymisestä. Paikallisesta esikunnasta oli tullut pappilaan ilmoitus, että oli soitettava kirkonkelloja, koska pommikoneet lähestyivät Pyhäjärveä. Tämä oli kellon viimeinen tehtävä Pyhäjärven kirkon kellotapulissa, sillä myöhemmin talvisodan aikana ei enää saanut soittaa kirkonkelloja.

Talvisodan aselevon jälkeen pieni kirkonkello kuljetettiin pois, mutta isojen kellojen irrotukseen ja kuljetukseen ei ollut mahdollisuuksia. Kellot olivat kellotapulissa, kun kirkko ja tapuli paloivat 15.3.1940.

Iso kello putosi alas, mutta säilyi ehjänä. Kun Karjalaan syksyllä 1941 päästiin takaisin, kello löytyi telineestä Taubilan kartanon pelloilta. Siellä se lienee toiminut kolhoosin ruokakellona. Kello siirrettiin telineeseen Auhtuanaholle, neljän tien risteukseen, noin puolen kilometrin päähän palaneen kirkon paikasta, jossa "ikimuistoista ajoista lähtien" hautajaissaatot olivat pysähtyneet odottamaan kirkonkellojen soiton alkamista.

3

Pääkirjoitus

Lehtien havinaa

□ Tea Itkonen

Kuvassa sylissäni on lehtiä, joiden asiana on karjalaisen perinteen vaaliminen. Seison työhuoneeni ovella, ja sen toisella puolen on myös tämän lehden toimitus.

Karjala-lehti ja Karjalan Kunnaat (Karjalan Liiton jäsenlehti) ovat sisällön ja

ulkoasun puolesta uudistuneet vuoden alussa. Uudistuksilla tavoitellaan uutta tarttumapintaa heihin, joita julkaisu ei vielä ole puhutellut. Nuoremmat sukupolvet elävät erittäin visuaalisessa maailmassa, kuvakerronta saattaa kiinnostaa enemmän huumioita kuin sanallinen. Visuaalinen kerronta ja ilme voi olla se koukku, joka herättää katsojan kiinnostuksen tietää lisää.

Karjalan Liiton järjestämä vuotuinen koulutus pitäjälehdille oli tänä vuonna verkkoseminaari, jossa teemoina olivat media-lukutaito ja lehtien visuaalinen ilme ja kerronta. Pitäjällehden kehittämiseksi tilattiin luennoitsija Ilkka Kumpuselta arvio pitäjällehden taitosta ja kuvallisesta kerronnasta.

Kuten lukija on huomannut, lehti on hyppysissäni puolessa toista vuodessa jo hieman ja varovaisesti uudistunut. Ensimmäisen suurensin kirjainta luettavuuden helpottamiseksi. Sanomalehti on perinteisesti tiivis paketti ja siihen suuntaan olen lehteä taitossa vienyt noudattamalla päivälehtien suosimaa kuusipalstaista sivurakennetta. Siitä on tykätty ja jotkut pitäneet ahtaana. Tässä numerossa olenkin pääosin taitanut viidelle palstalle, joka on tuhlailtavampi tilan käytössä, mutta antaa ehkä ilmavuutta. Se väistämättä tarkoittaa myös suurempaa tarvetta lyhentää kirjoituksia ja vähentää kuvien määrää.

Kumpuselta saimme palautetta kirjainvalinnoista lehden nimessä ja otsikoissa. Erityisesti hänen huomionsa kohdistui lehden nimikirjasimeen, josta ehkä vielä keskustellaan. Olenkin vanhoja lehtiä tutkiessani kiinnittänyt huomiota lehden alkuperäiseen, kauniiseen nimikirjasimeen. Lehden kehittämiseen paneudutaan kevään ja kesän kuluessa. Nyt on sinulla mahdollisuus esittää ruusuja ja risuja lehden ilmeestä ja sisällöstä ja kertoa toiveistasi. Lähetä viestiä suoraan toimitukseen.

Koronakurimus jatkuu. Lehden sisältöön se heijastuu tapahtumauutisten ja matkakertomuksien poissaolona. Viime vuonna tehtiin supistuspäätös siltä pohjalta, että aineistojen saanti vähenee. Onnistuimme viime vuonna yhteisvoimin kokoamaan kiinnostavan lehtivuosisikerran. Haluankin kiittää lukijoita hyvästä yhteistyöstä. Olemme nyt tänä vuonna samanlaisen haasteen edessä. Kustantajan hallituksen helmikuun kokouksen päätöksellä tänä vuonna lehti ei ilmesty heinäkuussa, vaan elokuussa ilmestyy kaksoisnumero. Kuten viime vuonna teemme Karjala-lehden kanssa yhteistyötä tänäkin vuonna, ja ilmestymme kainaloliitteenä, kesä- ja joulukuussa. Tällöin lukijamme saavat lahjana Karjala-lehden numeron.

Jotta lehtemme olisi rikas tänäkin vuonna sisällöltään, pyydän muistelemaan ja lähettämään aineistoa 70 vuoden takaisia aikoja koskien, missä vaiheessa oli pika-asutus, jatkosodan alku ja isien ja veljien paluu rintamalle, ikimuistoisa paluu Pyhäjärvelle omaan kotiin, haasteet siellä ja elämän asettuminen koitoihin uomiin. Toivon myös lisää tarinoita evakkoesineistä ja vanhoista käsitoista. Karjalainen identiteetti on tämän vuoden teemoja ja toivon eri-ikäisten kirjoituksia aiheesta. Toivon myös vinkkejä haastateltavista.

Valoisia kevättalven päiviä ja hyvää vointia!

Ystävällisesti palveluksessasi, *Tea*

Kolme kysymystä Kyläkumppanille

Pukstaavi on julkaissut lyhyen youtube-videon, jossa Sastamalan Seudun museon amanuenssi **Emma Kurki** esittää kolme kysymystä museon vuoden 2020 Kyläkumppanille.

Sastamalan seudun museo valitsee vuosittain Kyläkumppanin, jonka kanssa tallentaa kulttuuriperintöä tuleville sukupolville. Tallennus-

projekti toteutetaan yhteistyössä vapaaehtoisten kanssa. Taltioitua aineistoa on nähtävillä Sastamalan Topoteekki -verkkoarkistossa: <https://sastamala.topoteekki.fi>

Videolla kuulet terveiset kysymyksiin vastanneilta vuoden 2020 Kyläkumppanina toimineen Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön ja Vammalan

Karjalaseuran vapaaehtoisilta **Kirsti Naskalilta, Esa Mäkiselältä ja Pertti Hakaselta**.

Löydät videon osoitteesta: <https://www.youtube.com/watch?v=8A6Vivsv-3Q> tai museon kotisivun alaosaan youtube-symbolia klikkaamalla.

Karjalan Liiton kuulumisia

Karjalaiset kesäjuhlat

Liittohallitus päätti siirtää Raumalle 18.-20.6.2021 suunnitellut Karjalaiset kesäjuhlat vuoteen 2022. Hallitus on seurannut Covid19-pandemian sekä rokotusten etenemisen kehitystä ja kuullut asiantuntijoiden terveydenhuollon asiantuntijoita, minkä pohjalta Kesäjuhlien kaltainen laaja yleisötapahtuma ei näytä mahdolliselta vielä kesäkuussa. Suunniteltuna kesäjuhla-illokloppuna lähetetään verkon kautta korvaavaa ohjelmaa, joka tarkentuu myöhemmin.

Karjalaiset seurat

Tiedätkö sinä, mitä kaikkea karjalainen pitäjän- ja sukuseuroissa tehdään? Noin 360 jäsenseuraa tekee hienoa työtä yhteisen asiamme eli karjalaisen kulttuurin edistämiseksi.

Liiton puheenjohtaja **Outi Örn** nostaa vuoden aikana kerran viikossa yhden seuran tarkempaan esittelyyn Liiton Facebook- ja verkkosivuille. Seurat ehtivät vielä ilmoittautua mukaan juttusarjaan puheenjohtajille lähetetyn viestin tai Liiton verkkosivujen kautta. Tarkoituksena

on nostaa esiin eri kokoisia, erilaisia ja eri puolilla Suomen toimivia seuroja. Annetaan karjalaisen kulttuurin ja toimintamme monipuolisuuden näkyä!

Esittelyssä on tähän mennessä olleet Wiipurin Soitannollinen Kerho, Porin Karjala-Seura, Vahviala-seura, Pärssisen sukuseura ja Juankosken Karjalaiset ja Rautulaisten pitäjäseura.

Karjalainen tunti

Joulukuussa verkossa lanseerattu Karjalan Liiton pj. Outi Örnin ja tj. **Pertti Hakasen** vetämä Karjalainen tunti jatkuu. Vuoden ensimmäisessä suoratoistotilaisuudessa keskusteltiin karjalaisista suvuista mm. Karjalan Sivistysseuran varapuheenjohtaja **Pekka Vaaran** ja sukututkija **Mikko Kuitulan** kanssa. Löydät linkin kunkin kuun Karjalaiseen tuntiin Karjalan Liiton facebook-sivulta.

Jäsenmaksut

Karjalan Liiton ja jäsenseurojen jäsenmaksut ovat tulleet uudistetun Karjalan Kunnaat -jäsenlehden mu-

kana viime viikosta alkaen yhdellä liiton maksukaavakkeella. Jäsenmaksusta liitto siirtää seuroille niiden osuudet kevään kuluessa.

Lue myös mukavista jäseneduista, joita hyödyntämällä voit kuitata näpäkästi liiton jäsenmaksun ja saat lisäksi itsellesi säästöä ja iloa.

#minunjuureni

Karjalaisten Pitäjähdistysten Liiton ja Karjalaisen Nuorisoliiton yhteinen verkkohanke nostaa esiin nuoria, heidän kokemustaan juuristaan sekä sisältää tarinaa ja faktaa luovutetuista pitäjistä. "Sarjassa esitellään karjalaisia pitäjiä niiden asukkaiden ja jälkipolvien tarinoiden kautta. Kunkin pitäjän kohdalla nostamme pitäjän esittelyn oheen tarinan nuoren polven karjalaiselta, jolla on juuret kyseisessä pitäjässä."

Lisää tietoa löydät karjalainen-nuorisoliitto.fi -sivustolta tai hankkeen omalta #minunjuureni -facebook-sivulta. Ensimmäisenä ovat tarinansa kertoneet **Lotta Huusko** (Impilahti), **Jussi Huotari** (Ruskeala) ja **Jani Jokinen** (Hiitola).

vpl. Pyhäjärvi

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Seuraava lehden numero 3 ilmestyy helmikuussa. Aineisto toimitukseen **viimeistään 4.3.** mennessä.

[facebook.com/Vpl-Pyhajarvi-lehti](https://www.facebook.com/Vpl-Pyhajarvi-lehti)

toimitus@vplpyhajarvi.fi

Julkaisija:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr

Päätoimittaja:

Tea Itkonen
Vaskenvalajankatu 33
06100 Porvoo
puh. 040 557 4223
toimitus@vplpyhajarvi.fi

Toimitusneuvosto:

Pertti Hakanen
Mauri Hauhia
Tuomo Hinkkanen
Tea Itkonen
Tarja Kopalainen
Kirsti Naskali
Esko Pulakka

Ilmoitushinnat:

Kuolinilmoitukset
0,70 € / ppm
Muut ilmoitukset
0,80 € / ppm
pienin ilmoitus 20 € / ppm
Hintoihin lisätään alv 24 %

Tilauhint:

Vuosikerta 35 €
kesto- ja vuositilalut
kotimaahan,
ulkomailla, lahjaksi
irtonumero 3 €

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies Kirsti Naskali
Miharantie 312, 37200 Siuro
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajarvi.fi

Sivunvalmistus:

Artea, Porvoo
Painopaikka:
Botnia-Print Oy, Kokkola
Toimituksella on oikeus
lyhentää ja muokata
lehteen lähetettyä
aineistoa.

Vpl. Pyhäjärven suuret kirkonkellot
>>> sivulta 1

Uusin kello ison kellon pariaksi

Talvi- ja jatkosodan välillä kadonneen vaskikellon tilalle hankittiin Lokomolta vuonna 1943 uusi kromiteräksinen kirkonkello. Se oli isoa kelloa hiukan pienempi ja sen kyljessä lukee ”Vpl Pyhäjärven pienempi kirkonkello. Efes. 2:19-22. Lokomo Tampere v. 1942.”

Matti Inkinen Pyhäkylästä kuljetti kellon Pyhäjärven asemalta kirkolle parihevosten vetämässä reessä 24.3.1943. Kuljetus oli hankalaa, koska oli kelirikko- ja kuorma kaatui Pyhäjärven jäällä eikä Inkinen yksin saanut kelloa takaisin rekeen, vaan se oli jätettävä yöksi jäälle hyhmään ja veteen. Seuraavana päivänä kello saatiin pois kahden hevosen ja neljän miehen voimin. Myös tämä kello asetettiin telineeseen Auhtualle. Sieltä kellot sodasta huolimatta julistivat lauantai-illan rauhaa ja pyhäpäivinä kutsuivat seurakuntalaisia jumalanpalveluksiin väliaikaisiin kirkkotiloihin. Uusimman kellon vihkimisjuhlassa elokuussa 1943 esitettiin kirkkoherra **Karl Wiikan** kirjoittama juhlaruno ”Kellojen vuoropuhelu”, jossa Isokello ja Pienikello keskustelevat.

Suuret kirkonkellot sodan jälkeen

Kun Karjalasta kesällä 1944 jouduttiin lähtemään, kaikki kolme Vpl. Pyhäjärven seurakunnalla silloin ollutta kirkonkelloa saatiin mukaan. Siirtoseurakuntien lakkauttamisen 31.12.1949 jälkeen niiden esineistön sijoittamisesta päätti kirkkohallitus. Siirtoseurakuntia oli pyydetty syyskuussa 1949 lähettämään selvitys omaisuudestaan, ja siinä yhteydessä seurakunnat saivat esittää myös ehdotuksia omaisuuden sijoittamisesta.

Siirtoseurakuntien esineitä pyrittiin sijoittamaan muu muassa sodassa tuhoutuneiden kirkkojen tilalle rakennettuihin kirkkoihin. Erityisesti tarvittiin kirkonkelloja.

Vpl. Pyhäjärven seurakunnan pieni kirkonkello jäi vuonna 1948 perustetun Pyhän-Säätiön (nimi muutettiin vuonna 1998 Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöksi) haltuun ja kaksi suurta kirkonkelloa annettiin kirkkohallituksen päätöksellä 21.9.1951 Turtolan seurakuntaan. Seurakunnan molemmat kirkot olivat palaneet Lapin sodassa syksyllä 1944. Uudet kirkot rakennettiin niiden tilalle, osittain amerikkalaisten antamalla tuella. Pellon kirkko ja Turtolan kirkko valmistuivat vuonna 1953 ja vihittiin käyttöön peräkkäisinä viikkoina. Turtolan seurakunnan nimi muutettiin vuonna 1975 Pellon seurakunnaksi.

Näin Pyhäjärven kirkonkellot matkasivat etelästä pohjoiseen ja valtakunnan itärajan tuntumasta aivan valtakunnan länsirajalle, Pyhäjärven rannalta Torniojoen varteen. Mutta edelleen, nyt vain uudessa paikassa ne kutsuvat väkeä ”kuulemaan elämän sanaa ja astumaan Jumalan kasvojen eteen rukouksessa ja kiitoksessa.”

Taubilasta löytynyt iso kello on siirretty telineeseen Auhtualle. Vasemmalta Airi Kaasalainen, tohtori Taina Ivalo-Streng ja Aino Kaasalainen. Tunnistatko naisia kellon oikealla puolella.

Kellojen vuoropuhelu

*”Nyt maailmassa vihan valta riehuu
ja sodan viitsa lyöpi raskahasti,
on köyhyyttä ja monet murheet raastaa,
on voimat pienet, tehtävät ois suuret.
Ja usein tulevaisuus peittyy pilveen.*

*Kuin sade, pilvet, pahat säät on tarpeen
ja talven kylmää seuraa kesän lämmin,
niin kärsimykset hengen kirkastavat;
siin elpyy usko, toivo elon uuden.
Myös kaiken tositoimen siunaa Herra.*

*Kun pyhää rauhaa soivat huomenkellot,
niin veljet, siskot, käykää Herran eteen.
Kun hätä painaa, kaipaat tunnon rauhaa
saat synteinesi jäädä armon turviin,
kun isän sydän aukes Golgatalla.”*

Isot kellot Auhtualla, neljän tien risteyksessä,
taustalla siintele Pyhäjärvi.

Vpl. Pyhäjärven seurakunnan isot, kromiteräksiset kirkonkellot ovat käytössä Pellon seurakunnalla Pellon kirkon kellotapulissa. Vasemalla usin kello (valettu 1942), jota suntio soittaa, ja keskellä suurin kello (valettu 1929). Oikealla kellotapulilla.

Pellon kirkko on kotomainen kirkko, jonka on suunnitellut Viipurin läänissä vuonna 1902 syntynyt arkkitehti, professori Antero Pernaja. Hänen tunnetumpi työnsä on Postisäästöpankin päärakennus Helsingin keskustassa.

Turtolan kirkon suunnittelija oli vipurilainen, Antreassa vuonna 1894 syntynyt arkkitehti Jalmary Lankinen.

KUVAT VPL. PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN KUVA-ARKISTO

KUVAT JARI THEMANN

Pyhät kellot

Vpl. Pyhäjärveltä kotoisin ollut **Hilja Matikainen** kirjoitti toukokuussa 1948 runon ”Pyhät kellot”. Hänen kotikyläänsä Noitermaahan kellojen ääni kaikui Pyhäjärven selän yli kuten runosakin sanotaan. Kirjoittaessaan runon Hilja Matikainen asui Nokialla Siuron kirkon vieressä ja ehkä Siuron kirkon kellojen soitto lauantai-iltana niiden julistessa pyhän alkaneeksi sai hänet muistelemaan entisen kotipiitäjän kirkonkellojen soittoa.

Pyhät kellot

*Kaikui soitto yli avaruuden
kuminaansa kätkein
kalleintaan.
Kuulimme tuon soiton
sanan suuren,
mielet tenhosi se rauhallaan.*

Pium, paum, pium, paum -

*Se oli oman kirkon kellon kaiku,
rakas, tuttu, meille läheinen.
Sen oli kirkas, metallinen sointu,
joka kantoi yli vesien.
Yli suuren Pyhäjärven selän
ääni kuului selvään kumahtain.
Vielä nytkin tämä ääni helää,
vaikka muistoissamme
soipi vain.*

*Ehtookellot soivat lauantaisin
pyhärauhaa meille julistain.
Kellot kaikui aina sunnuntaisin,
kirkkotielle meidät johdattain.*

*Aamukellot huomentansa soitti,
muistuttaen päivää alkavaa.
Juhlatunne silloin sielun voitti,
temppeleihin saimme kiiruhtaa.*

*Kaikui kirkonkellot kutsuvasti,
urut soivat – kuori kumajaa.
Templin suojaan kutsui
hartahasti
palvelemaan isäin jumalaa.*

*Kellot soivat vakain,
hartain lyönnein,
rakasta kun hautaan kaivettiin.
Sielunkellot soivat, kyynel vuoti
arkkunsu kun multiin laskettiin.*

*Pyhät kellot sanaa soitti meille,
uskoin kärsimään ja toivomaan.
Antoi voimaa elämämme teille
elontaistot kestäin voittamaan.*

Kotiseutua muistella
Hilja Matikainen

Runo on julkaistu Vpl. Pyhäjärvi-lehden kolmannessa numerossa joulukuussa 1955. Vpl. Pyhäjärvi-lehdestä julkaistiin vuonna 1955 kolme näytenumeroa, ja seuraavan vuoden alussa lehti alkoi ilmestyä säännöllisesti.

Lähteet:

Hinkkanen Toivo, Kaunisti Pyhäjärveä, Osa II Juurillaan ja maailmalla. Vammala 2007.

Karjalan luterilaiset kirkot ja seurakuntien pyhät esineet. Antreassa Äyräpäähän – hiljaiset kirkot. Toim. Soile Rinno ja Minna Laukkanen. Jyväskylä 1997.

Koponen Paavo, Karjalan kirkkokummut. Sulkava 1999.

Wiika Impi, Vpl Pyhäjärvi, Kappale kannakselaisvaiheita. Turku 1950.

Vpl. Pyhäjärvi-lehden vuosikerrat
Käkisalmen Sanomat 4.4.1929

"Kun painuvi päät muun kansan, maan, me jääkärit uskoimme yhä"

Pyhäjärven jääkäriiviisikko - osa 2

KUVA: MUSEOVIRASTO, HISTORIAN KUVAKOELMA 1930

Pohjois-Savon rykmentin upseereita ja kanta-aliupseereita. Neljäs vas. luutnantti I. Sihvo.

□ Matti Hyvärinen

Viipurin läänin Pyhäjärvellä syntyi viisi jääkäriä: **Albert Häsä**, **Aarne Korhonen**, **Karl Lennart Oesch**, **Lauri Pelkonen** ja **Ilmari Sihvo**. He lähtivät Saksaan sotilaskoulutukseen vapauttaakseen Suomen tsaarinvallan ikeestä aseellisin keinoin. **Heikki Nurmion** sanoittaman Jääkärimarssin sanoin "Kun painuvi päät muun kansan, maan, me jääkärit uskoimme yhä". He uskoivat vakaasti Suomen itsenäisyyteen ja olivat valmiita aseelliseen kapinaan tsaarin sortovaltaa vastaan.

Luutnantti Albert Häsä

Tässä juttusarjan II-osassa on kuvattu neljän jääkäriin, Häsan, Korhosen, Pelkonen ja Sihvon, elämäkertaa ja sotatietä.

Saksasta palattuaan Pyhäjärven jääkärit olivat varsin toimeliaita ja heidän sijoituksensa armeijan organisaatiossa vaihtuivat alituisen. "Päivämääräsulkeisten" välttämiseksi palvelusjaksojen esittelyjä on tiivistetty

Albert Häsä

Jääkäriluutnantti Albert Häsä syntyi Pyhäjärvellä 21.8.1896 ja kuoli 5.10.1952. Hänen vanhempansa olivat työmies Heikki Häsä ja **Anna Sofia Hämäläinen**. Häsä solmi avioliiton vuonna 1944 **Ellin Aleksandra Ahteen** kanssa, joka kuoli vuonna 1959.

Häsä kävi kansakoulun ja suoritti yksityisesti viidennen luokan Helsingin suomalaisessa lyseossa sekä Reserviupseerikoulun vuonna 1922.

Ennen lähtöään jääkärikoulutukseen Häsä työskenteli harjoittelijana puutavara-alalla. Hän liittyi JP 27:n täydennysjoukkoon 24.8.1916. Hänet lähetettiin 15.11.1916 Altonan työosastoon, minne komennettiin yli 200 purnaukseen tai kurittomuuteen syyllistynyttä jääkäriä. Häsä laskettiin sieltä siviilitöihin 4.8.1917.

Palattuaan Suomeen 24.3.1918 aliupseeriksi ylennettynä hän palveli 2. ja 5. Jääkärirykmentin täydennyspataljoonassa. Sodan jälkeen hän toimi 2. Jääkärirykmentissä koulutusaliupseerina ja kompanian vääpelinä sekä myöhemmin Käkisalmen läänin rykmentissä. Vuoden 1921 alussa hän liittyi Suojeluskuntajärjestöön. Hänet sijoitettiin aluksi Kymenlaakson sk-piiriin, josta hänet komennettiin Helsingin komennuskomppaniaan, missä hän toimi Sotaväen esikunnan joukkueen vääpelinä ja talousosaston kirjuriina.

Palattuaan armeijan palvelukseen 3.1.1923 hän toimi nuorempana upseerina

Suomen valkoisessa kaartissa ja Ilmavoimien alokaskomppaniassa sekä Helsingin komennuskomppaniassa. Häsä erosi uudelleen vakinaisesta palveluksesta elokuussa 1931 ja siirtyi puolustusministeriöön, missä hän työskenteli kesään 1937 saakka. Sen jälkeen hän toimi liikemiehenä.

Talvisotaan Häsä osallistui talousupseerina Osasto Heikinheimossa ja Osasto Perksalossa. Sodan jälkeen hän toimi 4. Talouskomppanian päällikkönä. Hänet lomautettiin, mutta kutsuttiin jatkosodan puhjettua takaisin palvelukseen ja määrättiin varikkojoukkueen johtajaksi ja talousupseeriksi 24. Eläinlääkintäkomppaniaan. Vuonna 1942 hänet siirrettiin talousupseeriksi 16. Kenttähevossairaalaan ja edelleen Henkilötäydennyskeskus 5:een kompanianpäälliköksi. Hän osallistui jatkosodassa taisteluihin Vuokkiniemellä, Uhtualla ja Karhumäessä. Hänet kotiutettiin 1942.

Aarne Vilho Korhonen

Jääkärikapteeni Aarne Korhonen syntyi 16.11.1891 Pyhäjärvellä ja kuoli 12.1.1977 Harjavallassa.

Hänen vanhempansa olivat tilanhoitaja **Daniel Korhonen** ja **Sofia Augusta Koskinen**. Hänet vihittiin avioliittoon 1924 **Varpu Vesalaisen** kanssa, joka kuoli 31.1.1970.

Korhonen kävi kansakoulun ja Räisälän kansanopiston 1910–1911 sekä viidennen luokan Viipurin

reaalikoulussa 1926. Hän suoritti Suojeluskuntain päällystökoulun Viipurissa 1921 ja Reserviupseerikoulun 1926.

Ennen lähtöään jääkärikoulutukseen Korhonen työskenteli maanviljelijänä. Hän liittyi JP 27:ään 14.11.1915 ja osallistui taisteluihin Saksan

Jääkäri Pelkonen

KUVA: JORMA IGNATIUS

Taavetissa Pelkosen kuolinpaikalla on vuonna 1933 paljastettu muistomerkki. Se oli alun perin ympäröity Karjalan vaakunalla koristellulla rautaidalla, joka poistettiin 1980-luvulla.

maanviljelijänä Harjavallassa, missä hän toimi vuosina 1945–1949 siirtoväen huollon johtajana.

Lauri Arvid Pelkonen

Jääkäri Lauri Pelkonen syntyi 2.9.1894 Pyhäjärven Noitermaan kylässä ja kaatui 21.1.1918 Taavetissa Luumäellä. Hän oli ensimmäinen sisällissodassa kaatunut jääkäri. Kuollessaan hän oli naimaton ja kirjoilla Pyhäjärvellä.

Hänen vanhempansa olivat maanviljelijä **Jaakko Pelkonen** ja **Amanda Karoliina Lindroos**. Pelkonen kirjoitti ylioppilaaksi Käkisalmen yhteiskoulusta 1913 ja liittyi Karjalaiseen osakuntaan. Hän jatkoi opintojaan Kauppakorkeakoulussa 1913–1914. Ennen Saksaan lähtöään hän työskenteli opettajana Räisälän Särkisalon kansakoulussa 1914 ja kirjuriina Hiitolan-Raasulin rautatie-työmailla 1915.

Pelkonen liittyi JP 27:n pioneerikomppaniaan 30.1.1916. Hän sai tulikasteensa Saksan itärintamalla Misse-joella ja osallistui taisteluihin myös Riianlahdella, Schwardenissa sekä Aa-joella. Rintamalta palattuaan hän osallistui Polangenissa järjestetyille hävitystekniikan erikoiskursseille eli ns. pommari-kursseille vuonna 1917.

Pelkonen palasi Saksasta Suomeen Merikarvialle 8.12.1917 aselaiva S/S Equityn toisella matkalla. S/S Equity oli saksalainen höyrylaiva, joka toi kahdella matkallaan Saksasta Suomeen jääkäreitä ja aseita suojeluskuntalaisille.

Pelkonen (peitenimellä Kitunen) komennettiin "Uuden metsätoimiston määräyksestä" Lappeenrantaan suojeluskuntakouluuttajaksi ja suojeluskunnan päälliköksi Luumäelle. Pelkonen toimi Lappeenrannan sk-piirissä perustetun suojeluskuntia ja kouluttaen niihin miehiä mm. Lappeella, Savitaipaleella, Luumäellä ja Joutsenossa.

Sitten kohtalon kellot löivät. Tammikuun 19. päivänä 1918 olivat Luumäen suojeluskuntalaiset kaapanneet Taavetin asemalla Viipurin punakaartin lähettämän, Mikkeliin menossa olleen aselastin, jossa oli n. 200 japanilaista Arisaka -kivääriä ja yli 10 000 patruunaa. Lappeenrannan työväen järjestyskaarti lähetti junalla 250 punakaartilaisista hakemaan aselastia takaisin. Suojeluskuntalaiset saivat vihiä tästä ja päättivät estää punaisten aikeet. Luumäen suojeluskuntalaiset ryhtyivät Taavetin linnoituksen alueelle. Laukaustenvaihto alkoi ja aseiden käsittelyyn totuttomien miesten johtajaksi Kouvolaista hälytetty jääkäri Lauri Pelkonen kaatui syntyneessä Taavetin kahakassa 21.1.1918.

Viipurin suojeluskuntapiirin lehti Kannaksen vartio kuvaa Pelkosen kaatumista seuraavasti: "Kun punaiset olivat joutuneet vallin kulmauksen kohdalle, komensi Pelkonen miehensä ampumaan. Punaiset heittäytyvät maantienojaan ja tällöin Pelkonen keskeytti tulen, hyppäsi ulos suojuksesta ja juoksi punaisia kohti huutaen »Antautukaa tai ammutaan tykillä!» Samalla heitti hän käsigranaatin, joka kuitenkin liian pitkän matkan vuoksi räjähti ilmassa. Vielä ehti Pelkonen huutaa »Tahdotteko lisää?», kun punaiset ensisäikähdyksestään tointuneina alkoivat ammunnan ja liian rohkea jääkäri sai kuolettavan haavan aivan ensimmäisistä laukaustaista. Kaksi miestä veti kuolevan päällikön valinkulmauksen suojaan ja nyt vastattiin punaisten tulee tiukasti. Punaiset

kuitenkin pian huomasivat asemansa epäedullisuuden ja lähtivät kiireesti peräytymään. Koko kahakka kesti vain 2–3 minuuttia ja menettivät punaiset siinä yhden kuolleen ja pari haavoittunutta."

Pelkonen menehtyi rinnan lävistäneeseen luotiin ja hänet haudattiin Pyhäjärven hautausmaalle.

Ilmari Sihvo

Jääkärikapteeni Ilmari Sihvo (käytti Saksassa peitenimeä Sicher) syntyi 20.5.1895 Pyhäjärvellä ja kuoli 27.10.1964. Hän oli nuorin neljästä Sihvon jääkärioveljeksestä. Muut olivat jalkaväenkenraali **Aarne Sihvo**, kenraalimajuri **Jussi Sihvo** ja jääkäri-vänrikki, säveltäjä **Samuli "Sam" Sihvo**. Ilmari oli veljeksistä ainoa, joka oli syntynyt Pyhäjärvellä.

Hänen vanhempansa olivat kansakoulunopettaja **Antti Adolf Sihvo** ja **Minna Elisabeth Nyman**. Hänet solmi ensimmäisen avioliiton 1920 **Ester Forssin** kanssa, joka kuoli vuonna 1937. Hän meni toisen kerran avioon 1938 **Ilmi Elisabeth Huhtan** kanssa, joka kuoli 16.7.2000.

Sihvo kävi viisi luokkaa Käkisalmen yhteiskoulua. Ennen Saksaan lähtöään hän harjoitti maanviljelystä Muolaassa.

Sihvo liittyi JP 27:n 1. komppaniaan 3.10.1915. Hän osallistui taisteluihin Saksan itärintamalla Misse-joella. Hänet komennettiin 17.8.1916 Suomeen värväys- ja etappitehtäviin ja hän toimi mm. läntisen etapin kuriirina. Maaliskuussa 1917 Sihvo palasi komppaniaansa ja hakeutui rautatienrakennuskursseille Libauhun.

KUVA: JORMA IGNATIUS 2014

Pyhäjärven vapaussodan sankaripatsaassa on ylimpänä Lauri Pelkosen nimi

itärintamalla Misse-joella, Riianlahdella ja Aa-joella.

Korhonen saapui Vaasaan jääkäreiden pääjoukon mukana 25.2.1918 aliupseeriksi ylennettynä. Hänet komennettiin joukkojohtajaksi 1. Jääkäri-rykmenttiin, jonka riveissä hän taisteli Lempäälässä, Vuohiniemellä ja Kelhossa, missä hän haavoittui pahasti 7. huhtikuuta 1918.

Sodan jälkeen Korhonen toimi koulutusaliupseerina Kaartin jääkäripataljoonassa ja myöhemmin koulutusaliupseerina ja kompanianvääpelinä Helsingin etappipataljoonassa sekä koulutusaliupseerina Keski-Suomen rykmentissä.

Erottuaan armeijan palveluksesta 30.9.1920 hän siirtyi Suojeluskuntajärjestön riveihin Räisälän suojeluskunnan paikallispäälliköksi. Hän palasi armeijan leipiin 1.4.1925

ja toimi Karjalan Kaartin rykmentissä konekiväärikomppanian vääpelinä 19.5.1929 saakka. Siirryttyään siviiliin hän työskenteli metsätyönjohtajana ja maanviljelijänä Räisälässä, missä hän kuului edelleen Räisälän suojeluskunnan esikuntaan.

Talvisodassa Korhonen palveli aluksi joukkueenjohtajana ja myöhemmin komppanianpäällikkönä Er.P 6:ssa ja JR 23:ssa. Hän osallistui taisteluihin Raudussa, Metsäpirtissä, Sakkolassa, Vuokselassa, Kiviniemessä, Keljassa ja Taipaleessa. Sodan jälkeen hän jatkoi palvelustaan yksikön päällikkönä.

Jatkosodassa Korhonen toimi Käkisalmen sotilashallintopiirin kansanhuolto-tehtävissä. Hän osallistui Itä-Kannaksen kuntien evakuoimiseen 1944. Vuodesta 1948 hän työskenteli

KUVA: ILKKA UOTILA

Jääkärikapteenin Aarne Korhosen hauta Harjavallassa

Sihvo saapui Suomeen jääkärien pääjoukon mukana varavääpeliiksi ylennettynä 25.2.1918 ja hänet sijoitettiin 2. Jääkäri-rykmenttiin joukkueen varajohtajaksi. Hän haavoittui lievästi Kalevankankaan taisteluissa 28.3.1918 ja hänet siirrettiin Karjalan rautatiepataljoonan päälliköksi.

Sisällissodan jälkeen Sihvon tehtävät ja sijoitukset vaihtuivat tiheään tahtiin. Aluksi hän toimi komppanianpäällikkönä 2. Karjalan Rykmentissä ja Sortavalan rajavartioryhmässä. Erottuaan armeijasta tammikuussa 1919 hän liittyi Suojeluskuntajärjestöön toimien Kanneljärven suojeluskunnan päällikkönä ja myöhemmin Suomen ja Venäjän rajamaan komendanttivirastossa.

Palattuaan armeijan harmasiin 1.3.1920 hän toimi mm. nuorempana upseerina Käkisalmen läänin rykmentissä ja Savon jääkäri-rykmentissä sekä patterinpäällikkönä Rannikkotyöstörykmentti 3:ssa. Sihvo erosi armeijasta toistamiseen 22.12.1925, mutta palasi takaisin jo reilun kuukauden kuluttua, jolloin hänet sijoitettiin nuoremmaksi upseeriksi Lapin rajavartiostoon. Hän erosi palveluksesta kolmannen kerran ja siirtyi työnjohtajaksi maantie- ja rautatierakennustöihin.

Viihdyttyään aikansa siviilitöissä hän palasi jälleen armeijan riveihin 20.10.1931 ja suoritti Taistelukoulun luutnanttikurssin 1932. Tällä neljännellä pestillään Sihvo palveli nuorempana upseerina Pohjois-Savon rykmentissä, apulaisupseerina Jyväskylän sotilaspäätalon esikunnassa ja nuorempana upseerina Polkupyöräpataljoona 3:ssa. Erottuaan taas armeijan palveluksesta 13.2.1934 hän työskenteli Sakkolassa väriainetehtailijana.

Talvisodassa Sihvo palveli Käkisalmen Vartiokomppanian päällikkönä sekä Kotijoukkojen esikunnassa. Sodan jälkeen hän toimi työnjohtajana Nautsissa Petsamon tietömaalla.

Jatkosodan syttyessä 1941 Sihvo määrättiin Rovaniemen varuskunnan komendantiksi, mutta hän siirtyi vielä samana vuonna hakkuuvalvojaksi Metsähallituksen Petsamon työmaalle, missä hän työskenteli vuoteen 1942 saakka. Neuvostoliiton suurhyökkäyksen alettua kesäkuussa 1944 hänet komennettiin evakointitehtäviin kuormauspäälliköksi Kaarlahden asemalle Kaukolaan.

Sotien jälkeen Sihvo vietti eläkepäiviään tilallaan Juuassa.

Juttusarjan III-osassa esitellään jääkärikenraaliluutnantti, Mannerheim-ristin ritari K. L. Oesch.

Suruviestit

Rakkaamme

**Laina Kerttu Kaarina
UUSIHAKALA**

o.s. Kukko

s. 9.2.1923 Vpl. Pyhäjärvi
k. 27.10.2020 Karijoki*Syystuulessa pihapuu kumartuu hiljaa.
On kuuntelemisen päivä.
Yksi elämämme ihmisistä on lähtenyt pois,
mennyt hiljaa avarasta ovesta,
kutsuttuna, siunattuna.*

Eeva Kilpi

Lämmöllä muistaen
**Lapset ja lastenlapset perheineen
Sukulaiset ja ystävät**Siunaus toimitettu Karijoen kirkossa
läheisten läsnä ollessa.
Suuret kiitokset Saliinikodin henkilökunnalle
Kaarinan hyvästä hoidosta.
Lämpimät kiitokset osanotosta.

Julkaisemme

muisto- ja merkkipäiväkirjoituksia
sekä lyhyet suruviestit maksutta.
Kuolinilmoitukset
0,70 €/pmm +alv 24 %

Aineistot toimituksen osoitteella.

Kirkon Sanoma

Meidän sairautemme Hän kantoi

Olen vuoden vaihteessa aloittanut työn Mouhijärven ja Suodenniemen kappelien pappina. Työ on alkanut hiljaisesti kokoavan toiminnan ollessa keskeytyksissä. Jotain kuitenkin olen saanut tehdä, kuten järjestää ehtoollis-hetkiä ajanvarauksella.

Laskiaisena olin Suodenniemellä toimittamassa ehtoollis-hetkeä. Seurakuntatalon alttarilla seisoo suuri, kipsinen Kristus-patsas. Yhtäkkiä huomasi patsaassa jotain, mitä en ennen ollut siinä nähnyt. Jeesuksen toinen kämmen on melkein torso, siitä puuttuu useita sormia, toisesta kädestä on sormi poikki. Näky kosketti: Kristuksen runnellut kädet.

Tuhkakeskiä alkoi paastonaika. Tänä vuonna tämä ajankohta muistuttaa minua "koronavuoden" umpeutumuksesta. Viime vuonna sain vielä järjestää hartauden, jossa kirkkovieras saa ottaa saansa tuhkaristin, katumuksen merkin. Kohta sen jälkeen Suomi siirtyi poikkeusoloihin ja kirkkovuoden tärkein juhla, pääsiäinen, vietettiin radion ja Youtube-videoiden välityksellä.

Tänäkään pääsiäisenä emme tule pääsemään yhdessä kirkkoon. Tieto ei kuitenkaan enää aiheuta samanlaista surua kuin viime vuonna. Kaikkeen tottuu ja konstit on monet, sanoi vanha kansakin. Koronan aiheuttamasta pelosta ja käytännön

hankaluuksista huolimatta, ajattelen välillä sen olevan meille myös tarpeellinen opetus. Ehkäpä koko maailman ei tarvitse koko aikaa olla meille auki, ehkäpä vähemmän onkin enemmän.

Löysin joku päivä sitten vanhan runon nimeltä "Tyhjät kädet". Runon tekijää en tiedä. Runo puhuu meidän käsistämme ja Kristuksen käsistä näin:

*Mä seisahdin tahraisin käsin,
raskaan työn kovettamin
ja turhaksi näin minä työni,
jos kuinkakin ahersin.
Mut Herra mua kädellään
koski, mä merkit haavojen
näin,
niin syntien tahrat Hän poisti,
verellään vihmoim käsitään.
Tyhjät kädet, sanoi Herra,
tyhjät kädet sillä olkoon,
joka tekee mun työtäin.*

Vain vähän voin tällä hetkellä työssäni tehdä. Sekin vähä on hankalaa; maskin kanssa jo kolmas veisattu virsi on liikaa, käsidesi syö kädet haavoille. Kuitenkin tärkein tulee tehtyä, kun lasken ehtoollisleivän vastaanottajan käteen ja lausun sanat: Kristuksen ruumis, sinun puolestasi annettu.

Siunattua paastonaikaa toivottaen,

Tarja Kopalainen
Mouhijärven ja
Suodenniemen pappi

Paavo J. Paavolan muistolle

Paavo J. Paavola 2007 saatuaan Karjalan Liiton kultaisen ansiomerkin.

Vahvoista karjalaisista juuristaan tunnettu, pitkän uran vaativilla paikoilla yhteiskunnan palveluksessa tehnyt varatuomari, oikeustieteen lisensiaatti **Paavo Johannes Paavola** kuoli 18. tammikuuta 2021 Helsingissä 85-vuotiaana.

Hän painui suomalaisten muistiin ennen kaikkea urastaan valtakunnansovittelijana 1971-1979. Sillä vuosikymmenellä työtaisteiluista oli sovittelavana tuhansittain ja ko. ajan mediassa usein

esiintyneenä hänen kasvonsa ja nimensä opittiin tuntemaan hyvin. Tämän erittäin vaativan työelämäjakson jälkeen hänen tehtävänsä jatkuivat Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan johtajana 1979-1987 ja viimeksi Kunnallisen työmarkkinalaitoksen johtajana 1987-1993.

Punkaharjulla 1.12.1935 seitsenlapsisen perheen esikoiseksi syntynyt Paavo J. Paavolan äidin **Aili Paavolan** (o.s. Haikonen) puoleiset juuret olivat lähtöisin Viipurin läänin Pyhäjärven Matiskalasta. Isovanhempiansa, nahkuri **Juho** ja **Maria** (o.s. Högbäck) **Haikosen** kotitalon Paavola muisti hyvin jatkosodan aikaisilta lapsuuskesiltään, jolloin hän kävi siellä vieraillessaan ja pääsi uudelleen tutustumaan tähän mummolaansa ensimmäisten Karjalan matkaajien joukossa 1990-luvun alussa. Haikosten talo Matiskalassa on tietävästi vielä viime vuosinakin ollut pysyvässä ja sijaitsee lähellä kotiseutumatkaajille alkuvuosina tutuksi tullutta, Pyhäjärven rannalla sijainnutta, sittemmin tulipalossa tuhoutunutta ammattiliiton hotelliä.

Paavo J. Paavolan isän **Bruno Paavolan** juuret olivat lähtöisin Pohjanmaalta Töysästä, läheltä Tuurin kauppakeskusta. Paavon

Bruno-isä toimi Punkaharjun asemamiesvuosien jälkeen sittemmin Siurossa samoissa tehtävissä ja Aili-äiti postinkantajana. Lahjakkaaksi todettu esikoinen sai käydä oppikoulun Tampereen Klassisessa Lyseossa, mistä hän pääsi ylioppilaaksi vuonna 1954. Koulunkäynti päivittäin Siurosta Tampereelle sujui sutjakkaasti, koska VR:n palveluksessa olleiden perheenjäsenet saivat junaan vapaalipun. Suurilapsisen perheen lahjakkaana esikoisena hän pääsi vapaaoppilaaksi Lyseossa. Lakimiesuralle hakeutuminen oli hänen toiveammattinsa. Varatuomarin arvon hän sai vuonna 1962 ja valmistui oikeustieteen lisensiaatiksi vuonna 1966.

Ensimmäinen kosketus ja luottamustehtävä pyhäjärveläisyyden piirissä Paavo J. Paavolalle avautui 21-vuotiaana, kun olttiin keuhkokuumeen perustamassa Vpl. Pyhäjärvi-seuraa. Hän oli lainopin ylioppilaana hiomassa seuran sääntöjä ja hänet valittiin toimittamaan toukokuussa 1957 säännöt rekisteröintiä varten oikeusministeriöön.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran hallituksessa Paavola toimi 1997-2013. Tästä ajasta hän oli seuran varapuheenjohtajana vuodet 1999-2009. Seuran kunniajäseneksi hänet kutsuttiin 2015.

Vpl. Pyhäjärvi Säätiön hallintoneuvoston jäsenenä edustamassa pitäjäseuraa hän toimi vuodet 2003-2011.

Paavo J. Paavolan työpanos Karjalan Liiton hallituksen jäsenenä 2000-2005 muistetaan erityisesti hänen vahvasta asiantuntijuudestaan laadittaessa Liitossa ja sen jäsenseuroissa meneillään olleita useita sääntömuutoksia. Pyhäjärvi juhlien juhlapuhujana Paavola esiintyi Kiikassa 1977 ja Tampereella 1990 pidetyissä juhlissa.

Karjalan Liiton kultainen ansiomerkki hänelle myönnettiin 2007 ja Siirtoväen mitali 2010.

Paavolan aikaa ja energiaa riitti myös lukuisten kunnallisten luottamustehtävien hoitoon. Helsingin kaupunginvaltuutettuna (sdp) hän toimi 1977-1980 ja sen lisäksi mm. kaupungin edustajana HUS:n eri elimissä. Hyväntuonut pienenä esimerkkinä aivan viime vuosilta Paavolan aloitteellisuudesta ja hyvistä suhteista Helsingin kaupunkiin ja sen luottamushenkilöihin on Karjalaisen kesäkodille, Villa Salmelan rantaan Laajasalossa kaupungin rakentamana 2014 valmistunut laiturit. Osallistuessaan Vpl. Pyhäjärvi-seuran kesäisiin tapaamisiin tällä luonnonkauniilla merenrantahuvilalla Paavola oli

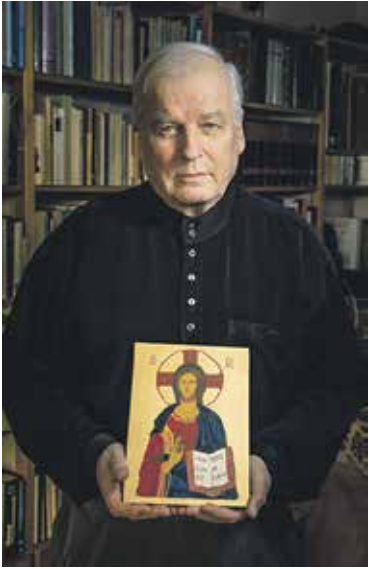
pannut merkille, kuinka hankalaa kallioiselle rannalle oli vesitsee saapua ilman laituria. Hän otti yhteyttä kaupungilla ao.asioista päättäviin ja toimeenpaneviin tahoihin ja alkoi vauhdittaa asiaa. Kului muutama vuosi ja laiturit saatiin.

Toimiessani pitäjäseuramme hallituksessa 2003-2015 sain puheenjohtajan tehtävissä niinä vuosina ainutlaatuisen hyvää, arvokasta ja vankkumantonta henkilökohtaista tukea työssäni samaan aikaan varapuheenjohtajana toimineelta Paavolalta. Tuki kasvoi hyväksi ystävyudeksi hänen ja hänen puolisonsa kanssa, kun saatoimme kokouksista ym. tilaisuuksista Karjalatalolta yhtä matkaa autollani palatessamme vaihtaa kuulumisia laajemminkin. Suurella kiitollisuudella olen muistellut häntä avuliana ja ystävällisenä ihmisenä ja asiantuntijana, jolle karjalaisuus ja pyhäjärveläiset juuret olivat sydämen asia.

Kaarina Pärssinen
Vpl. Pyhäjärvi-seuran pj.
2004-2014

Pyhän kuvan siunaaminen

Onko se mahdollista luterilaisessa perheessä?

□ TT Juhani Forsberg

Ortodoksiseen rukouselämään keskeisenä kuuluvat pyhät kuvat eli ikonit ovat ekumeenisena aikamme levinneet laajalle entisen käyttöalueensa ulkopuolelle, myös luterilaisiin koteihin. Niitä on tullut tuomisina matkoilta ortodoksisiin maihin, ja yhä useampi ei-ortodoksi on ryhtynyt harrastamaan ikonimaalausta.

Samalla on alettu paremmin ymmärtää ikonien omalaatuisuutta ja niiden merkitystä hartauselämälle. Ikonit eivät ole pelkkiä taideteoksia muiden joukossa, eikä niiden edessä rukoilemista pidetä ”kuvainpalvontana”.

Karjalasta sotaa paenneena evakkolapsena meille tuli vähi- en arvotavaroiden mukana romanttista tyyliä edustava Pyhän Katariinan ikoni, vaikka perheessämme ja suvussamme ei ollut ortodokseja.

Myöhempiin erikoisuuksiin sisältyy työtoverini Afrikasta tuoma pieni kolmiosainen ikoni, josta en edes tiedä, keitä pyhiä siinä on kuvattuna. Aivan äskettäin jouduin yllättäen uudella tavalla selvittämään suhdettani ikoneihin.

Entinen seurakuntanuoreni yli puolen vuosisadan takaa, *Arja Lampila*, sittemmin itsekin ikonien maalaajaksi harjoittanut, otti taannoin yhteyttä ja kertoi maalanneensa entiselle nuorisopastorilleen ikonin, jossa on kuvattuna Kristus Pantokrator. Otin tarjouksen ilahuneena vastaan, mutta kun ikonin maalaajan toivomuksena oli, että minun olisi siunattava ikoni ennen sen käyttöön ottoa, jouduin teologina uuden tilanteen eteen. Karjalaisena ja ekumeenisena teologiaa ikäni harjoittaneena asenteeni pyyntöön oli välittömästi myönteinen. Miten ikonin siunaamisen toimittaisin, vaati kuitenkin harkintaa ja työtä.

Tiesin toki, että luterilaisuuden asenne pyhiin kuviin on perin toisenlainen kuin uskonpuhdistuksen niissä suunnissa, joissa kuvakielto tuli voimaan. Alkoi kehittyä omaleimainen luterilainen ikonografia, jonka lähtökohtana voidaan pitää *Lucas Cranachin* maalauksia Wittenbergin kaupunginkirkossa. Pyhien kuvien tarkoituksena on vahvistaa niitä katselevien uskoa kristillisen sanoman keskeisiin tapahtumiin.

Ikonin siunaamisessa en voinut juuri hyödyntää ortodoksista perinnettä, jonka osat ovat rukous ja siunatulla vedellä vihmominen. Lähdin etsimään aineistoa Raamatusta ja virsikirjasta. Valikoin niistä tekstejä, joissa puhutaan Jumalan tai Kristuksen kasvojen katselemisesta. Aineistoa oli molemmissa lähteissä yllättävän runsaasti. Tuloksena syntyi seuraavansisältöinen kaava, jota käytin ikonin siunaamisessa 20.10.2020 Huopalahden kirkossa.

Vasta jälkikäteen tuli mieleeni, että olisin voinut viedä lahjaksi saamani ikonin ortodoksisen pappisveljen siunattavaksi. Mutta laadittuani oman kirkkoni perinteeseen sopivan kaavan, sen sanat tulevat joka kerta mieleen, kun katselen uutta ikoniani ja hiljennyn sen edessä. Ehkä siitä

ei synny uutta luterilaista perinnettä, mutta jos joku muukin tuntee sen omakseen, niin käytäköön hyväkseen.

Ikonin siunaamisen kaava

Virsi 194:1,6
Psalmi 34: 2-9

Minä tahdon aina ylistää Herraa, lakkaamatta laulaa hänelle kiitosta!

Herran hyvyiden tähden minä ylistän itseäni onnelliseksi. Maan hiljaiset kuulevat sen ja iloitsevat.

Tulkaa, kiittäkää minun kansani Herraa, kunnioittakaamme yhdessä hänen nimeään!

Minä käännyin Herran puoleen, ja hän vastasi minulle. Hän vapautti minut kaikesta pelosta.

Ne, jotka katsovat häneen, säteilevät iloa, heidän kasvosensa eivät punastu häpeästä.

Minä olin avuton ja huusin apua. Herra kuuli minua ja pelasti minut kaikesta hädästä.

Herran enkeli on asettunut vartioon. Hän suojaa niitä, jotka palvelevat Herraa, ja pelastaa heidät.

Katsokaa, nähkää omin silmin! Maistakaa, katsokaa Herran hyvyttä! Onnellinen se, joka turvaa häneen.

Evankeliumi Jh 1:14

Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme. Me saimme katsella hänen kirkkauttaan, kirkkautta, jonka Isä ainoalle Pojalle antaa. Hän oli täynnä armoa ja totuutta.

Rukous ja siunaaminen

Kaikkivaltias Jumala, taivaallinen Isä, me ylistämme sinua siitä, että annoit Poikasi syntyä ihmiseksi, veljeksi ja kaltaisek-

semme. Me ylistämme sinua siitä, että hänen kuolemassaan ja ylösnousemuksessaan meillä on lunastus synneistämme. Me ylistämme sinua siitä, että olet korottanut hänet oikealle puolellesi ja antanut hänelle vallan.

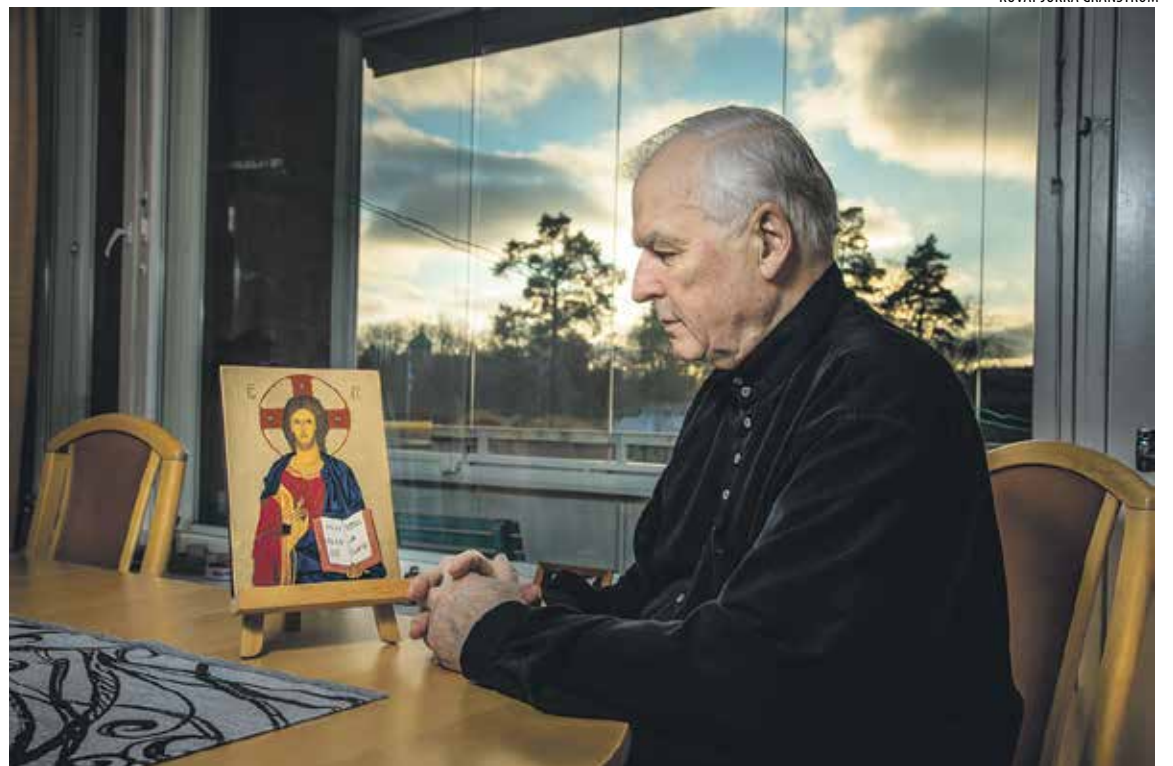
Me rukoilemme sinua: siunaa tämä ikoni (+), sen tekijä ja kaikki ne, jotka sen edessä rukoilevat sinua (kynttilän sytyttäminen).

Me rukoilemme sinua: anna meidän kerran katsella kasvojesi taivaassa ikuisesti.

Isä meidän

Herramme Jeesuksen Kristuksen armo, Isän Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon meidän kanssamme.

Virsi 381:3,5

KUVAT JUKKA GRANSTRÖM

Kansainvälinen ja karjalainen keittiömestari on poissa

Ravintoloitsija Pekka Pärssinen on kuollut

Helsingin Karjalatalossa sijaitsevaa ravintola Kareliaa johtanut ravintoloitsija, keittiömestari **Pekka Pärssinen** menehtyi perjantaina 12. helmikuuta 2021 sairauden uuvuttamana. Pärssiselle karjalaisuus oli verenperintöä ja kansainvälisyys työkokemusten tuomaa. Hänen isänsä oli syntynyt Sakkolas- ja suku on lähtöisin Vpl. Pyhäjärven Pärssisiä.

Vuonna 1951 Punkalaitumella syntyneen Pärssinen työura ravintola-alalla alkoi 1970-luvulla. Hän opiskeli ravintola- ja cateringalaa Perhossa ja Haaga Instituutissa.

Pekka Pärssinen työskenteli muun muassa Hotelli Vaakunassa, Ravintola Savoyssa, Kalastajatorpalla sekä Ramada Presidentissä, jossa hän oli sekä keittiöpäällikkö että hotellin apulaisjohtaja. Lisäksi hän toimi Perhossa osapäiväisenä opettajana sekä YLE:n henkilökuntakahvilan ravintoloitsijana.

Kansainvälistä toimintaa Pärssinen harjoitti perustamansa Eurotoques Finlande Suomen Eurokokit -yhdistyksen kautta. Hän toimi monta vuotta yhdistyksen puheenjohtajana ja vei suomalaista ruokaa ja raaka-aineita ympäri maailmaa, muun muassa kaikkiin pohjoismaihin Fär-saaria myöten sekä Ranskaan,

Belgiaan, Japaniin ja Vietnamiin. Reilun kymmenen vuoden ajan Pekka Pärssinen oli yhdistyksen kunniapuheenjohtaja.

Ravintola Kareliassakin erityistä kiitosta saaneet kalaruoat olivat Pekka Pärssiselle tärkeitä. Hänen vetämänsä Eurokokit-järjestö teki vahvasti töitä suomalaisen kalan puolesta. Suomalaisten kalalajikkeiden lisäksi riista, sienet ja marjat sekä paikallisesti kasvatetut ja viljellyt raaka-aineet olivat hänen ruokiensa menestyksen salaisuus.

Karjalatalon Karelia-ravintolassa Pekka Pärssinen aloitti vuonna 2011. Hän uudisti ravintolaa tuomalla ruokalistalle kansain-

välisyyttä ja karjalaisuutta. Karjalaisen parissa Pekka tunsikin kotonaan.

Hyvää ruokaa Pärssinen luonnehti sanomalla, että se on rehellistä ja herkullista, tehty hyvistä raaka-aineista sekä täyttää vatsan. Pärssisen maukkaan ruoan salaisuutena eivät olleet voi ja kerma, vaan sipulin käyttäminen.

”Huonoa ruokaa tilataan niin harvoin, että sitä ei kannata tehdä”, oli Karelian isännän motto.

Pekka Pärssinen toimi aktiivisesti mm. Suomen Keittiömestarit ry:ssä. Yksi hänen viime vuosiin saakka säilyneistä lempiharrastuksistaan oli peuranmetsästys kotiseudullaan Punkalaitumella.

KUVA KARJALANLIITTO.FI

Lähteet:
karjalanliitto.fi, viisitahtea.com

Eila Mäkinen (o.s. Malinen) 90 vuotta

Muistoja Karjalasta

Äitini Eila Annikki Mäkinen (o.s. Malinen) syntyi Vpl. Pyhäjärven Puikkoisten kylässä 13.2.1931 ja täyttää nyt helmikuussa 90 vuotta Sastamalassa.

Äidin isä oli **Juho Malinen** (1902-1978) ja äiti **Hilja o.s. Pärssinen** (1907-1965). Lapsia perheeseen syntyi kahdeksan. Helvi ja Laha olivat äitiä vanhempia ja Aili, Erkki, Airi, Kerttu ja Niilo nuorempia. Helvi kuoli pian syntymänsä jälkeen jo ennen äidin syntymää ja kolme nuorinta Airi, Kerttu ja Niilo kuolivat vuonna 1943 kurkkumätään.

Maliset asuivat perheeseen aluksi Pekkolassa Hiljan vanhempien tykönä. Juho raivasi kuitenkin pian uudistilan Mäkräpesän alueelle, joka on Puikkoisten kylän ja samalla koko Pyhäjärven pitäjän pohjoisrajalla Pyhäjärveltä Käkisalmeen menevän junaradan varressa. Kotikonnut ja reitti kotoa mummolaan ja lähikyliin Alakylään, Pyhäkylään ja Taubilaan ehtivät tulla äidille tutuiksi.

Asuinpaikka Karjalassa

Pekkolasta äidin mummolasta on joitain valokuvia, mutta Mäkräpesiltä ei ole yhtään. Onneksi äidillä on kuitenkin vielä hyvät mielikuvat ja kauniit muistot Karjalasta, ja hän osaa kysytessä kuvailla varsin tarkkaan myös kotinsa pihapiiriä ja sen rakennuksia. "No muistahan mie. Ootas ko mie piirrän siul pareril." Äiti ottaa kynän ja ruutupaperia, johon alkaa vähitellen muodostua havainnekuva kotitalasta rakennuksineen ja muine mielenkiintoisine paikkoineen ja kulkureitteineen.

Päärakennus oli pieni hirsimökki, jossa oli keittiö ja makuukamari. Pihanpuolella sivuseinän keskivaiheilla oli harjakattoinen kuisti ja eteinen, josta kuljettiin taloon sisään. Eteisen sivuseinillä oli ovet vaatehuoneeseen ja ruokavarastoon, jota sanottiin ruokasulaniksi. Talon kuistilta pihamaalle etuoikealle katsottuna oli pihan keskivaiheilla

Äiti (Eila Mäkinen) ja poika (Esa Mäkinen), tarinan kertoja ja kirjoittaja

katoksella suojattu kampi- eli vinssikaivo. Samassa suunnassa pihan toisella reunalla oli hirsinen läävä eli itäsuomalainen navetta, jonka päädyssä oli lautarakenteinen katos ja siinä suuret ovet. Katoksen kohdalla olevaa aluetta sanottiin kujamaaksi, jonka kautta lehmät ja talon hevonen kuljetettiin navettaan. Pihamaalla kaivon ja läävän edustalla oli iso laakea kivi, joka oli lapsille mieluinen leikkipaikka.

Samassa suunnassa kuin läävä, mutta vähän kauempana piha-alueesta oli iso lähde, jota käytettiin myös mm. marjojen säilömiseen. Mustikoita ja muita marjoja säilöttiin kokonaisina tai survottuina lasipulloihin, jotka upotettiin lähteeseen, joka ei jäänyt talvellaan. Lähde oli luonnontilainen eikä sitä oltu arkutettu ja reunustettu hirsikehikolla. Lähde oli ilmeisen iso, sillä äiti kertoi tapauksesta, jossa lähistöllä laiduntanut talon Topohvonen oli uponnut lähteeseen niin, että se ei päässyt sieltä omin avuin ylös, vaan se täytyi vetää köysillä pois.

Talon kuistilta pihamaalle etuvälemälle katsottuna oli aitta ja samalla suuntaa vähän kauempana kellari. Täältä meni polku Luukkasille lähimpään naapuriin ja kellarin toiselta puolelta alkoi kärrytie, jota pitkin pääsi koululle. Talon takana loivaa rinnettä vähän matkaa alaspäin oli hirsinen saunarakennus, jossa oli myös pieni pukuhuone. Saunarakennuksen suunnassa vähän kauempana oli peltoja ja pellon reunassa heinälato. Heinät ja oljet eivät kuitenkaan mahtuneet kaikki sisälle, vaan niitä kerättiin myös kasalle. "Niist kerättiin korkee, korkeemp ko heinäseiväs, tiivis keko, ja sielt sit käytiin nyhtämäs karjalle ruokaa ko tarvittiin", kertoo äiti.

Pekkolan suunnasta tullessa Malisten pihaan tuli polku. Juho teki kuitenkin lisäksi hevosilla ajettavan kärrtien, joka kiersi piha-alueen aittarakennuksen kautta läävän kujamaahan. Juhon mielestä oli parempi, että hevosella ei tarvinnut ajaa pihan läpi, koska pihamaa olisi roskaantunut ja kulunut turhaan.

Juho Malinen

Äidin isä Juho oli hyvä hevosmies ja hän teki metsä- ja maataloustöitä kotitilallaan. Nuorempana miehenä Juho oli ollut metsätöissä myös Konevitsan saarella. Mäkräpesillä asuessaan Juho oli mukana toparoikassa ja junaradan kunnostustöissä. Tämä sopikin Juholle hyvin, sillä junarata kulki aivan Malisten tilan vieritse.

Juho teki vähän myös taksvärkkiä kartanolle, jolla maksettiin Kahvenitsanjärvestä karjan rehuksi kerätty järviuoko. Äiti muistaa olleensa mukana kun ruokoa kerättiin. "Sellasilla pitkällä sapilailla, jotka työnnettiin sin korttein alle veteen ne sit nostettiin", kertoo äiti.

Minä muistan Juho-papan hyväntahtoisen leikkisänä miehenä, joka tykkäsi lapsista. Kuulemieni tarinoiden perusteella Juho oli kuitenkin lujaluontoinen ja rohkea mies, joka pienestä koostaan huolimatta ei peljännyt tarvitessa ottaa mittaa isommastakaan miehestä. Äiti kertoi

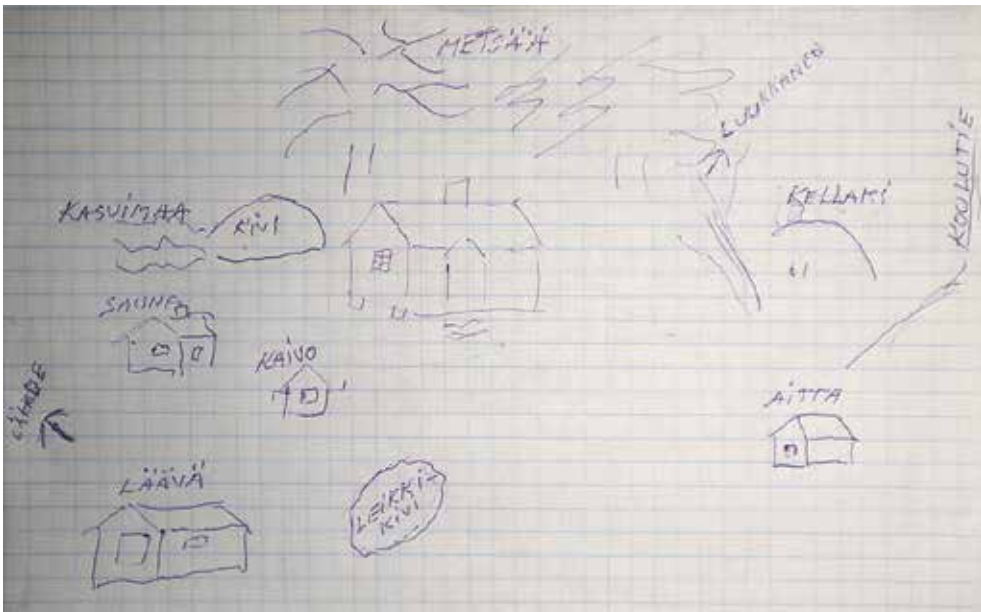
tarinan Juhon tupakan poltosta, joka osaltaan kertoo hänen lujasta luonteestaan. Juho poltti enimmäkseen Saimaa-merkkistä tupakkaa, ja joskus myös Työmiestä. Yhtenä talviaamuna, kun Juho oli lähtenyt metsätöihin, oli Hilja-äiti huomannut, että Juhon tupakat olivat unohtuneet muurin reunalle. Juho teki siihen aikaan paljon metsätöitä ja Hilja ajatteli auttaa ahkeraa miestä viemällä tupakat Juholle metsään. Tupakat saatuaan asia oli kuitenkin harmittanut Juhoa niin, että hän ilmoitti lopettavansa tupakoinnin siihen paikkaan. "Jos mies ei ise osaa tupakoitaan huolehtii, nii ei tarvitse sit polttaakaan", oli Juho tokaissut. Tämän jälkeen Juho ei enää tupakkaan koskenut.

Sukulaisissa

Äiti kävi usein mummolassaan Pekkolassa, jossa asuivat myös äidin enot **Juho** ja **Tuomas Pärssinen** sekä täti **Hilma Pärssinen** (myöhemmin Pienimäki), auttamassa mm. karjan hoidossa sekä peltotöissä ja muutenkin. Reitti kodin ja mummolan välillä kulki vaihtelevassa maastossa läpi metsien, kukkuloiden ja kosteikkojen. Äitiä ei yksin kulkeminen asumattomassa maastossa pelottanut, mutta kerran hän oli kuitenkin säikähtänyt pahan päiväisesti. Äiti oli ollut ajamassa Juho-enon karjaa metsälaitumelta kotiin, kun isokokoinen lintu, jolla oli poikas, oli äkkiä lähtenyt ajamaan häntä takaa. Äiti juoksi hädissään Pekkolaan Juho-enon tykö, joka otti käsiaseensa ja lähti etsimään lintua, mutta se oli kuitenkin jo häpyntynyt poikasineen. Juho-enolla oli käsiase, jolla hän kävi teurastamassa sikoja.

Kerran kun äiti oli ollut Pekkolassa isänsä kanssa leikkaamassa viljaa sirpillä, sai hän haavan käteensä, josta on arpi muistona vieläkin. "Oliha mää isän kansia, kon viljaa sirpillä leikattiin. Isä sano, että älä suinkaan leikkaa kättees. Ja miähän leikkasin, toson viäki pala pois" äiti sanoo ja näyttää kättään. Vahingon

Äidin piirtämä havainnekuva kodin pihapiiristä Mäkräpesiltä

Kartan yläosan keskivaiheilla, nuorisoseuran talon kuvan vieressä, oli Eilan koti.

Eila muutaman kuukauden ikäisenä hurstissa Hilja-äitinsä liekuteltavana Puikkoisten kylän Pekkolasessa. Vieressä seisoo isosisko Lahja. Kuva: Tuntematon, Wiika (suku), Kansallisarkisto

satuttua Juho-isä oli äkkiä laittanut rautaheinän lehdestä tukon äidin käteen ja jatkanut töitä, kunnes sitten Juho-isä leikkasi sirpillä omaan käteensä, ja taas tarvittiin rautaheinän lehtiä.

Aili-siskon kummisetä *Simo Aalto* oli ratavartijana. Simo asui vaimonsa Lyytin kanssa ratavartijan talossa, joka oli radanvarressa vajaan kahden kilometrin päässä Mäkräpesiltä Pyhäjärven suuntaan. Tapanin päivänä ajettiin reellä kylään Simolle ja Lyytille ratavartijan mökille. ”Juholla oli tällöin tapana kysäistä, jot onks Tahvana kotona. Metsätietä mentiin ja osa ol jalksi pääl, ku ei muute mahtunu rekehen. Lyytil ol grammari, sellanen levysöitin, jota käsil väännettiin”, kertoo äiti.

Taubilan kalmisto oli työläisten asuinalue, jossa oli neljä samantyyppistä rakennusta rinnan. Äidin setä *Antti Malinen*, oli Taubilassa metsänvartijana ja hän asui yhtä näistä neljästä rakennuksesta. Hauhiat ja *Arja Salo* asuivat näissä myös, äiti muistelee. Antti kävi metsällä. Äiti muistaa Antin sanoneen hänelle, että nyt meni suu ristiin, kun äiti söi Antin saaliksi saamasta jäniksestä tehtyä ruokaa.

Koulunkäynti

Kahvenitsan kansakoululle matkaa tuli kotoa vajaan kolme kilometriä. Opettajana oli nuori, tarmokas ja kaikin puolin hyvä *Vänö Rätty*, joka alkoi kuitenkin ennen sotia sairastamaan. Opettajan taudista ei oikein tiedetty, mutta kuin että opettajan päässä heittäti ja hän kaatuili. Rätynrouva, *Kerttu Rätty*, piti tästä syystä aina välillä tunteja. Alakoulussa ei ollut kouluruokailua, vaan mukana oli omat eväät. ”Lattial istuttiin maitopullot ja leipää sylissä”, kertoo äiti. Yläkoulussa Rätynrouva teki ruokaa, yleensä jotain keittoa. Kotoa tuotiin ruokailuvälineet ja pieni liina lautasen alle. Sodan aikana opettaja Rätty kuoli ja hänellä todettiin aivokasvain.

Kodin saunan ja päärakennuksen välissä oli iso kivi, jonka ympärille äiti oli tehnyt kasvimaan. Kasvimaan tekemistä opetettiin

ja siihen kannustettiin koulussa myös paikallisen Martta-kerhon toimesta. Äiti oli innostunut asiasta, ja hän oli saanut hyvät arvostelut, kun Martta-kerhon vetäjä oli käynyt katsomassa äidin kasvimaata. ”Siin ol sellanen iso kivi meijjä pihas. Ei ihan niin suur ko Malisiil (asutustilalla Tyrväällä), mut kummikii. Ja siin sen vieres ol kasvima ja sen alapuolel sauna. Kahvenitsa koulul ol sellanen kerho vähä niiku 4H-kerho tääl ja siel opetettiin kasvi- maan tekkoo.”

Koulusta tullessa hypättiin ruutua. ”Koulust ko tultiin nii tehtii semmost ko hypättii ja potkastii semmost palikkaa semmosii ruutui. Hypättii ens yhrel jalal, ja sitte noi, ja katottiin et ei saa viival hypätä – sillo pallaa. No, kylähä sitä pelatti täälki päin.”

Ruoka kotona

Ruokailusta kotona äiti kertoo näin: ”Joka viikko tehtiin piirakoita, joita syötiin pottuloin ja munavoinn kera. Itsellä oli kanoja, jokunen lehmä ja muutama sika. Viljoista ainakin ruista ja kauraa viljeltiin ja vehnäkin taisi olla. Perunoita sekä juureksia kuten lanttua, naurista, punajuurta ja porkkanoita viljeltiin omiksi tarpeiksi. Kaupasta haettiin sokeeria, kahvia ja suolaa. Eipä juuri muuta.” Omenapuita ja marjapensaita ei ollut. Tila oli vasta rakennettu eikä näitä oltu vielä ehditty istuttaa. Varmaan niitä olisi myöhemmin tullut, mutta sitten tuli sota ja evakkoon lähtö. Tomaatti ja omena eivät olleet muutenkaan kovin tavallista ruokaa tuolloin. Äidin mukaan ainostaan *Pärssisen Vilhon* vaimo Aino kasvatti ja söi tomaattia ja omenaa. Ainolla oli joku tauti tai allergia, jonka vuoksi jotkin ruoka-aineet eivät hänelle sopineet, ja hän oli tämän vuoksi päättänyt juuri näihin. Tomaattiin ei oltu totuttu, eikä se oikein maistunutkaan. Äidin sisaruksista Aili ja Eki olivat kerran päässeet maistamaan tomaattia, mutta heidän suunsa menivät heti mutruun ja molemmat tuhahtivat että ”Hyi!”

Kanat olivat aluksi vapaana ja ne munivat minne sattuu, kuten heinäpaalin päälle tai talon alle.

Äiti kertoo, kuinka pikkuveli Erkki laitettiin hakemaan munat talon alta. ”Talo ol teht kivvi pääl, jokka ei ollu ihan vieres. Siinhe ol jääny sellanen kapea rako, josta kanat oli menny talo alle ja tehny sinne pesänsä.” Aikuinen ei siitä mahtunut, joten Eki-pikkuinen laitettiin hakemaan munat talon alta. Ekin jalkojen ympärille sidottiin naru. ”Varmuuvuoks, et jos sattus jäämää kii tai eksyy sinne al.” Onneksi sitä naru ei koskaan tarvittu ja Eki pääsi omin avuin pois, olisikohan tuo konsti edes toiminut. Myöhemmin Juhon täytyi tehdä verkosta kanahäkki, kun haukka alkoi vieraila alueella ja pyydysti kanoja.

Radan toisella puolella oli iso Suursuo, joka oli oikein hyvä karpalo suo. ”Säkkikaupal niitä sielt tuotiin ja säilytettiin kylmäs.” Siellä käytiin myös. Ainakin rouskut karva- ja haaparouskut olivat tuttuja, mutta äiti ei muista kantarelleja, että käytettiinkö niitä, mutta rouskuista tehtiin suolasienää.

Kalaa syötiin myös. Juho ei kalastanut, mutta kylällä kiersi kalakauppiaita, jaitä oli. Paljon syötiin ainakin suolasärkiä. Äiti ei muista ostettiinko kalat suolattuina vai suolattiinko ne itse.

Karjalainen identiteetti säily

Koti Karjalassa jouduttiin sodan seurauksena yllättäen ja äkisti jättämään, mutta Karjalainen identiteetti on säilynyt äidillä vahvana läpi koko elämän. Äidin puheissa on edelleen karjalainen poljento ja siitä kuultaa läpi karjalainen murre, vaikka siihen on varmasti tullut mukaan myös paikallista tyrvääläistä sävyä. Äiti osallistuu edelleen aktiivisesti Vammalan Karjalaseuran ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön järjestämiin tilaisuuksiin ja tarinaailtoihin. Kotona olohuoneen seinällä on Vpl. Pyhäjärven kirkkoa esittävä taulu sekä isokokoinen kartta, Alakylän ”Pyrintö” Nuorisoseura, jossa näkyvät kaikki äidille tärkeät ja rakkaat paikat Karjalassa mukaan lukien äidin vanhempien ja isovanhempien asuinsijat.

Koulun alkua ja kuusijuhla Alakylän koulupiirissä

Talvisodan jälkeen Karjalaan muutettuumme olin saanut viettää huoltoman kesän kotitahuvilla. Olimme minua muutamaa vuotta vanhemman Johannes-veljen kanssa tutkineet sammakonkudun nopeaa kehitystä poikasiksi, katselleet muurahaisten loputonta edestakaisista vaellusta, kuorineet koivun oksia ja tuikanneet niitä pesään sekä maistelleet niiden kirpeää mahlaa. Olimme myös syöneet ketunleipiä ja suolaheiniä, tutkineet kukkien heteet ja emit, seuranneet pilvien vaellusta ja ennustaneet sateen tuloa. Olimme käyneet marjassa ja pelänneet desantteja, mutta kirjaimien tutkiskelu oli jäänyt hyvin vähäiseksi.

Syksyn lähestyessä lain koura kahmaisi minut velvollisuuksien täyttämään ai-kuisten maailmaan. 16. elokuuta 1943 siirryin Pyhäjärven Alakylän koulupiirin oppilaaksi. Se oli suuri muutos pienen ihmisen elämässä. Mummo hoiti aamuaskareet tuvassa, kun vanhemmat häärivät navetassa ja muissa tärkeämissä puuhissa. Hiukset letitettiin niin kireälle, ettei päivän mittaan yksikään suortuva varmaan päässyt karkaamaan. Käteen sopi mummon kankainen käsityöpussi, ja paljain ja-loin lähdettiin pellonpiennarta Lappalaisen kaupalle, sitten isolle tielle ja sitä pitkin Alakylän koululle. Ohjeeksi oli annettu, että kiitti pitää olla, ja kädet täytyy pitää ristissä pulpetilla. Alku oli todella hankala. Piti oppia kirjainten nimet ja sitten niitä sopivasti järjestelemällä saada aikaan tavuja ja vielä kokonaisia sanojakin.

Välitunnit vietettiin yläluokkalaisten kanssa ja pelattiin nappikuoppaa, juostiin hippasta ja hypittiin narua ja ruutua. En muista, että isommat oppilaat olisivat meitä pienempiä kiusanneet tai pojat olisivat keskenään tapelleet. Kaikki lapset olivat jo elämänsä siinä vaiheessa joutuneet näkemään ja kokemaan hyvin paljon murheellisia asioita.

Eräänä yönä oli luonto tehnyt kepposensa ja peittänyt maan valkeaan vaippaan. Niinpä aamulla tuli hätä, mitä laitettaisiin tytölle jalkaan. Isä hälytettiin aamuaskareistaan apuun, ja koluaminen penkin laatikossa tuottikin tulosta. Veljiltä pieniksi jääneet monet saivat nyt uuden omistajan. Sitten alkoi kilpajuoksu koululle aikaa vastaan. Kun tulon koulun eteiseen, ketään ei enää näkynyt missään. Oven läpi kuulin aamuhartauden ja läksyjen kuulustelun, mutta en uskaltanut mennä tuntia häiritsemään. Niinpä seisoin lopputunnin yksin eteisessä. Seuraavan tunnin alussa oli opettaja minulle hyvin vihainen, ja rangaistukseksi jouduin 15 minuutiksi nurkkaan seisomaan, katse seinään päin. Siinä seisossani koin, että minua oli kohdeltu väärin.

Päivien hämärtyessä alkoi ympäristöstä kuulua sanoja joulua ja joulukuusijuhla. Sanat tuntuivat hyvin kauniilta, ja niihin sisältyi jokin käsittämätön lomo. Joulupukista ei oikeastaan puhuttu mitään, eikä sillä lapsia peloteltu. Olisihan se ollut aivan turhaakin, sillä pukin kontista löytyi pääasiassa vain villasta kudottuja lapasia ja sukkaa. Koulussa alettiin harjoitella erilaisia joululauluja ja opettajat suunnittelivat ohjelmanumeroita. Meille kymmenelle pienimmälle tytölle annettiin lappu kotiin vietäväksi. Siinä olivat runon säkeet, jotka piti opetella ulkoa. Lukeminen ei vielä sujunut toivotulla tavalla, ja kyyneleet valuen koitin saada sanoista jotain selvää. Isä huomasi epätoivoisen tytön, veti karbiinilampun lähemmäksi ja niin alkoi runon pönttääminen.

”Kymmenen pientä kynttilää, hehkuu, loistaa ja lämmittää”. Sitten jokaisella oli pieni oma runonpötkä välissä ja loppusäkeessä kynttilän sammutuksen jälkeen ”yhdeksän enää jäljelle jää”, ja niin runo eteni aina viimeiseen kynttilään.

Joulukuusijuhla pidettiin 21. joulukuuta 1943. Yläluokka oli siivottu hohtavan puhtaaksi, pulpetit siirretty seinustoille ja luokan edessä oli hyvin iso ja kaunis joulukuusi, oksillaan vain elävät kynttilät. Aluksi laulettiin ”Enkeli taivaan lausui näin”. Opettaja luki jouluevanke- liumin ja sitä kuunnellessa joulun todellinen sanoma alkoi selkeytyä oppilaiden sielussa. Yläluokkalailla oli omia ohjelmanumeroita, ja me kymmenen tyttöä pääsimme myös esiintymään. Meidät oli puettu valkoisesta kreppipaperista tehtyihin kaapuuihin. Kynttiläämme varovasti pidellen luimme vuorotellen oman runonpötkämme, ja sormien välissä nipistimme liekkimme sammuksiin.

Yhdessä laulettiin monta joululaulua, ja lopuksi kaikki kerääntyivät keskelle lattiaa piiriksi. Yhdessä leikittiin laulun myötä ”soihdut sammuu, kaikki väki nukkuu” ja niin edespäin. Säkeistö ”hiljaa hiipii joukko varpahillaan” tuotti isommille pojille vaikeuksia, jaloissa kun oli isoja ja jäykkiä saappaita ja monoja, useimmat vielä paksuilla välipohjilla vahvistettuja. Lopuksi vieraili joulupukki, joka toi jokaiselle paperipussin, jonka sisältä löytyi pyöreää pulla ja siirappileipä. Suureksi yllätykseksi sain ruskeasta ja valkoisesta paperinarusta kudotun olkapäällä kannettavan koululaukun.

Laukkuni ei kuitenkaan päivääkään saanut toimia virallisessa tehtävässään. Kevätpuolella opettaja siirtyi toiselle puolelle pitäjää opettamaan siellä asuvia lapsia. Seuraavana syksynä olimmekin taas evakkotiellä, ja laukkuni oli lähtöhässäkässä jäänyt Karjalan kotiin. Mutta säkeet ”kymmenen pientä kynttilää hehkuu, loistaa ja lämmittää” ovat syöpyneet sieluni sopukoihin. Runoon yhdistyy elämän rajallisuus, mutta myös vaikeimpienkin polkujen varrella hehkuva valo, lämpö ja rakkaus.

Irma Pietilä

(Joulukuun numerossa 2020 julkaistusta kertomuksesta puuttui alkuosa. Tässä kertomus on kokonaisuudessaan. Alkuperäinen kirjoitus on julkaistu kyläkirjassa: Alakylän ja Kahvenitsan koulupiirien kyläkirja, 2006.)

Talvi-illan tarinoita vuosikymmenien takaa

”Ja sillo minnuu nauratti oikei makijast.” Näin alkoi moni niistä lukemattomista jutuista, joita silloisina ankeina sodan aikoina toistemme iloksi pakisimme. Melkein jokaisessa yksikössä oli erikoinen tarinanikkari, joka piti yllä hurttia huumoria. Näitä mainittuja nikkareita tässä muistelen vain neljää, mainitsematta heidän sukunimiään ja käytämällä heidän jokapäiväisiä liikanimiään.

Tankkipojista

Uusiin aseisiin oli muutettu juuri keskiyöllä. Osa miehistä joutui kohta tuohon ikuiseen vartiotyöhön. Vapaana olevat saivat viettä aikaansa kuten kukin parhaiten osasi. Osaksi tuli jo mainittua ne moninaiset ihmistyyppit, luonteet ja ominaisuudet, jotka siellä kaikki olivat edustettuna. Joku halusi käyttää aikansa vapaahetkinä syvään lepoon, lueskeluun ja rentoutumiseen. Jotkut taasen olivat erittäin uteliaita, jotka pistivät nokkansa mahdollomaankin paikkaan. Tämän alan kärkimiehiin kuuluivat Juho, Matti, Kusti ja Lennu. Jo yöllä aseisiin tultua olivat he haistelleet, että iltayöstä oli paikalla ollut tavanomaista toimintaa, joten oli syytä heti aamun sarasteassa lähteä lähiympäristöön vähän hiippailemaan. Synkkään kuusikkoon, johon päivänvalo vielä tuskin yhtään kajasti, säntäsi erottamaton pari Juho ja Matti. Pienen matkaa kuljettuaan M. kuiskasi J:lle: ”Kuuletko mitä?” ”Kuulen”, kuiskasi J. vieläkin hiljempään. Outoa jurinaa kuului aivan heidän edestään.

(Muuten linjoilla oli kuollettavan hiljaista.) ”Mitä tuon on?” Tuskin parinkymmenen metrin päässä yön pimeydessä näkyi kamala rumilus, jonka ääriiviivat pimeys vielä korosti, vihollisen hyökkäysvaunu, jonka tykkitornin kuulalaakerit päästivät ilmoille heikosti jurraavan äänen. Matallana ollen kaverit huomasivat, että tykinputki nopeasti kääntyi heitä kohti. Ai jai; joko nyt? Ei sentään. Ohi se kiepsahti, pitäen tuota pahaenteistä surinaa edelleenkin. ”Hei, kuule, polttopulloja nyt, ja pian.” Näiden varaston he olisivat löytäneet, vaikka silmät ummessa. Tuskin kului kolmea minuuttia, kun pullo taskuissaan kaverit syöksyivät kohti h.v:tä. Tykki pyöri ympäri vieläkin vinhemmin, mutta ei yhtään laukausta kajahtanut.

Omituista, kun eivät ole vielä startanneet moottoria, tuumivat kaverit ilman sanoja. Maassa madellen lähestyivät he rumilusta polttopulloita heittokunnossa. Ja nyt, yhtaikaa kaverit heittivät pullonsa rumilusta kohti ja vielä toiset perään. Aivan kuin kirkas salama olisi siihen iskenyt, niin silmänräpäyksessä h.v. kauttaaltaan oli tullessa. Samalla hetkellä aukesivat myös h.v:n luukut, ”ja aivan kuin kaksi sisiliskoa, Kusti ja Lennu luikerisivat kumpikin reijistään ulos, tulenlieskojen läpi. ”Hiidestäkö te sinne kerkesitte”, huusivat veljet, kun kohta nämä saföörit äänestä tunsivat. ”Tästä me Lennun kanssa tämä löydettiin ja oisimme tuoneet paljon tulijaisia, kun ette olisi liikojia hoppuilleet. Katsokaas pojat, ei siinä ollut muuta vikaa kuin toinen tela vaan poikki. Tykkikin pyöri niin kivasti kuin karuselli ympäri,

mutta nyt siinä on jo enemmän vikoja, jonka kaikki lähiseudun miehet totesivat, jotka oli hälytetty paikalle. Parran ja tukan leikkaukselta Kusti ja Lennu selkisivät siitä leikkauksesta.

Mie olin kerra kuolla nauruhei,

alkoi Armas korsussa ylälaverilla kertoilla elämänsiään jo kansakoulun viimeisiltä luokilta alkaen.

Hän oli jo silloin nähnyt ja vaistonnut, että tuon tytön hän haluaisi saada itselleen joskus vaimokseen. Samaa oli ajatellut myös tyttö Armaasta. Tyttö oli kuvan kaunis ja tuota naisellista suloutta oli hänelle aivan kuin tuhlaillemalla annettu. Koulussa välitunneilla leikeissä ja kansantunneissa Armas, ja Lempi hakeutuivat pareiksi useammin kuin muuten olisi tapa vaatinut. Suhteet jatkuivat samantyyppisiksi rippikouluun saakka, jota he myös samanaikaisesti kävivät ja edelleenkin erääseen kesään saakka. Armas kehittyi mitoiltaan erittäin hitaasti. Tästä hänen isänsä oli tehnyt jo päätöksen hänen tulevaisuuden ammatistaan, että sinusta tehdään herra. Sinulla on pää kuin partaveitsi, eikä sinusta tuolla ruumiilla raskaaseen maatyöhön ole. (Tässä isä voi kyllä erehtyäkin, A:n vartalossa.) Lähimpään Osuuskauppaan isä hankki hänelle harjoittelijan paikan.

Kesä muuten uudessa työpaikassa olisi mennyt hauskasti, mutta Lempiä hän ei mielestään tarpeeksi usein tavannut. Kävi hän se L. joskus silloin tällöin pikku ostoksilla, mutta se oli vaan sellaista pientä silmänlinkettä.

Yritteliä A. oma-alotteisesti yön aikaan L:n aittaan, mutta sieltä L:n isä, tuo tuleva appikon kōriläs antoi sellaiset kyydit, ettei ollut aikaa taakseen katsoa. Metlaa ja korentoa se A:lle esitteli, jos vaan olisi kiinni tavannut.

Nasta-temppu,

Tämä harmitti ja kävi miehen sille, että hänen aina toistuvasti täytyi turvautua nopeisiin kypäliinsä. Pieninkin koputus aitan ovelle sai isännän hereille. Pors-tuan oven rampin ramahdus oli ensimmäinen varoitusmerkki A:lle. Yhdellä potkaisulla ovi lennähti auki ja yhdellä loikkauksella i. neljän askelman yli tasajalkaa lennähti alimmalle, vanhalle myllyn kivellevä, joka nyt palveli alimmaisena portaana.

Kuten isä jo aikaisemmin oli todennut, että A:lla oli pää kuin partaveitsi, niin tätä veistä suutuspäissään nyt päätti hän hyväkseen käyttää.

Pienistä rahatuloistaan välitämättä hän osti rasiallisen suurinta kokoa piirustusnastoja, joiden kannat olivat niin isoja kuin nykyinen markan raha, ja piikit sentin mittaisia. Tämä laatikko taskussaan salaisena aseenaan A hiippaili lämpöisenä kesäyönä L:n kotinurkkiin ja varmistui ensin siitä, että kaikki talossa jo nukkuivat. Kesäyön hämyssä oli jännittävää puutarhan kautta kivijalan vierustaa hiipiä portaille, johon ei voitu ikkunasta nähdä. Minitulle myllynkivelle A. tyhjensi koko laatikollisen nastoja hyvään järjestykseen piikit ylöspäin siten ettei kivellevä jalkaa voinut sijoittaa siten, ettei viittä nastaa vähempää siihen olisi voinut tarttua.

Käpälämäkeen

Työnsä tehtyään A. puikkelehti aitan ovelle ja liioitellun kovasti kolkutti ovelle. Ei hän enää kuunnellut aitasta lähteviä ääniä, vaan keskitti kaiken huomionsa myllynkivelle, arvailen, metlako vai korento porstuassa osuu isännän käteen.

Jo ramahti porstuan ovi ja luuta edellä isäntä tapansa mukaan ponkasi ylimmältä rapulta ”miinoitetulle” myllynkivelle. Jopa liksahti jalka. Miinoitus onnistui täydellisesti. Jalat kohti taivasta selällään maassa isäntä ”JYRISI” kuin ukkosilma, nyppiä nastoja jalkapohjistaan ja uhkaili A:ta ankarimmalla kostollaan, kunhan suorihetke siitä jaloilleen. Varmuussyistä, että pakomatka onnistuisi A. alkoi jo hyvissä ajoin juosta jolkottaa metsään, mutta matka ei joutunut, kun hän sai sellaisen naurun kohtauksen, että oli melkein nauruunsa kuolla. Tämä vävyjojan nauru sai isännän kiukun nousemaan kiehumapisteeseen, että A:n etumatka oli käydä kilpajuoksussa liian lyhyeksi. Kuin tuulispää tulla ryski isäntä hänen jäljestään, ja jo ensikerran aivan liian kaukaa luudalla hartiansa yli häntä huitaisi. Mutta samalla A:n voimat silmänräpäyksessä palasivat ja pikajuoksun maailmanennätyksiä silloin sanoi Armas rikko-neensa. Onko tämä totta vai tarinaa, lienee sama. Kuitenkin se on ollut talvi-iltojen tarinaa.

Koo Hoo.

Poimittu Vpl. Pyhäjärvi -lehdestä nro 2/1959/Mauri Hauhia

Kalevala ja Karjalaisten laulu

□ Riitta Hirvonen

Kalevalan päivää vietetään 28. helmikuuta, koska *Elias Lönnrot* allekirjoitti ja päiväsi Kalevalan ensimmäisen version, niin sanotun Vanhan Kalevalan esipuheen 28. helmikuuta 1835. Myöhemmin Lönnrot julkaisi laajennetun laitoksen, niin sanotun Uuden Kalevalan vuonna 1849. Helsingin yliopiston Savokarjalainen osasto otti Kalevalan päivän vuosipäiväkseen 1860-luvulla. Päivä on samalla myös suomalaisen kulttuurin päivä.

Lönnrot teki 1800-luvun alkupuolella lukuisia runonkeruunmatkoja Suomessa ja itärajan takana suomensukuisten kansojen asuinalueilla. Kalevalainen runous perustuu kalevalaiseen runomittaan, kalevalamittaan. Ennen runojen taltioimista ne siirtyivät sukupolvelta toiselle suullisena perintönä, yleensä laulaen. Usein laulua säestettiin kanteleella.

Kalevalainen runous kertoo elämän koko kirjosta, arjesta, juhlasta, historiallisista tapahtumista. Siihen kuuluu myös loitsuja ja rukouksia, tervetulo- toivotuksia ja surunvalitteluja. Kalevala on innoittanut taiteentekijöitä ja sen pohjalta on syntynyt kuvataidetta, veistoksia, musiikkia, tv-ohjelmia ja näytelmiä. Kalevalan innoittamaa taidetta jäi paljon Karjalaan.

Lönnrot oli aikansa oppineimpia suomalaisia. Hän oli tutkimusmatkailija, mutta myös lääkäri ja tiedemies, suomen kielen kehittäjä ja uudistaja. Suomen suuriruhtinaskunnassa raivosi 1830-luvulla kolerapandemia. Lääkärinä Lönnrot raportoi siitä vuonna 1831. ”... Kuus viikkoa olen ollut sodassa Choleraa vastaan, ensin likimiten kuukauden kaupungissa, nyt yli puolen maalla. Mitäs silloin Lääkäristä on, kuin ihmiset pelkäävät saavansa häneltä myrkyä! ... Pietarissa nousi kapina kansan seassa, sairasten makohuoneet revittiin

rikki, lääkärit paiskattiin alas akkunoista ja itellä Esivallalla oli työtä saada kansaa hillityksi.” – Meille tänä päivänä tuttu tilanne.

Entä se Karjalaisten laulu

P. J. Hannikainen syntyi Nurmeksessa vuonna 1845, kävi koulunsa Jyväskylässä ja valmistuttuaan Helsingin yliopistosta hänet valittiin vuonna 1887 Jyväskylän seminaarin musiikin lehtoriksi. Hannikainen kasvoi siis yhtä aikaa suomalaisuusaatteen nousun kanssa. Siihen kuului myös kalevalainen laulu ja runous.

Savo-Karjalaisen osakunnan vuonna 1881 julkaisema laulukokoelmakin henki samaa: Uusi kannel Karjalasta, soitto soitu-va Savosta. Karjalaisten laulun ensimmäinen versio julkaistiin tässä kokoelmassa. Hannikainen ei ollut siihen tyytyväinen, eikä hyväksynyt siihen ehdotettuja erilaisia sävelmiä. Vuosien varrella hän teki 20 erilaista versiota

laulusta. Vasta 1899 Hannikainen sai kimmokkeen muokata tekstiä niin, että siitä tulisi ”karjalaisille aivan oma maakuntalaulu, jossa olisi hänen oma sävelmänsä”. Hän sävelsi sitä ”suuren luomisvimman vallassa kylmilleen käytämättömänä jääneen puuhellan päällä. Teos valmistui Kuhmoisten Koukanniemessä Päijänteen rannalla”, kirjoittaa *Matti Vuori* P. J. Hannikaisen elämäkerrassa. Säkeistöjä on seitsemän. Laulamme niistä yleensä ensimmäisen, neljännen ja seitsemännen säkeistön.

Kalevala näkyy laulun toisessa ja kolmannessa säkeistössä.

2. Perintönä laulun juuret meill' on entisajoilta, jolloin kaikki toimet suuret laulun tehtiin mahdilla, jolloin meidän kankahilla taitomiehet askaroi, nuotioilla nokisilla ongelmoita askaroi.
3. Yli Suomenniemen vielä maine kuulu kulkevi,

kuinka Väinön kannel siellä koko luonnon lumosi;
kuinka Seppo taitoniekka Sammon kirjokannen loi, tahi Kaukomielen miekka sota-innoin salamoi.

Karjala oli ”Laulun laaja kotimaa” ja ”Karjalan laulava kansa”. Laulusta karjalaiset saivat voimaa kovien koettelemuksiansa keskellä.

5. Kyll' on kansa Karjalankin monet kovat kokenut, väkivallan raaimmankin iskut tuimat tuntenut; kestänyt on sodan pauhut, sorrot vuosisatojen, sodan pauhut, vainon kauhut, kolkot vuodet katojen.
6. Mutta meiltä laulun mahti mennyt maan ei rakohon, säveleiden sorja tahti viel ei vierryt pakohon. Josko murhe mieltä painaa tahi riemu kohottaa, laulu, soitto, meiltä aina yhtä herkäst' irtoaa.

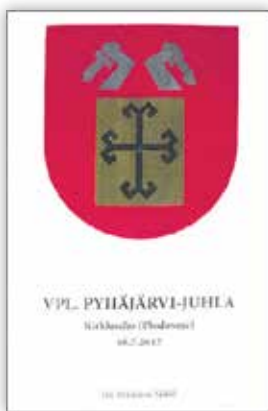
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kirjoja ja tuotteita:

Pyhäjärvi-kirja
Reino O. Kukko, Kaarle Viika,
1989, 350 s. Hinta 25 €
Kirja kertoo pitäjämme historiaa sanoin ja kuvin. Sisältää myös muresanaston selityksineen.

Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita
Suvannon seudun paikallishistorian työryhmä, 2015
336 s. Hinta 40 €

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 70-vuotisjuhla Kirkkoaholla
DVD-tallenne, kesto noin 1,5 tuntia. Hinta 20 €

Laatokan kevät
Markku Heikkilä
Matkakirja Laatokan ympäri
Hinta 15 €

Matkan varrelta
Hilja Matikainen, runoja
Hinta 20 €

Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari
Suunnittelu Kaarle Viika,
1963. Hinta 42 €

Vpl. Pyhäjärvi isännän viiri
Suunnittelu Kaarle Viika,
1992. Koot ja hinnat:
45 x 300 cm, 6-7 m:n tankoon. 80 €
45 x 400 cm, 8-9 m:n tankoon. 90 €
55 x 400 cm, 10 m ja korkeampaan tankoon. 95 €

Tilaukset ja lisätiedot:
Kirsti Naskali.
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajarvi.fi
Postitessa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

PYHÄJÄRVEN PÄHKINÄ

Oikea rivi, ylhäältä alas:

Kuoppalampi, Yläjärvi, Hassinlampi, Luprajärvi, Pitkäjärvi, Rahkajärvi, Kahvenitsanjärvi, Haukilampi

Taubilan kartano - lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Hanki lahjaksi
sukulaisille ja ystäville!
176 sivua,
n. 150 valokuvaa,
koko B5,
hinta vain 30 €.

Kaunista Vpl. Pyhäjärveä, osat I ja II,
yhteensä 736 sivua. Koko A4. Hinta vain 95 €.

Lisätietoja ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai puh. 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai puh. 040 835 5820
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Hintoihin lisätään toimitus-kulut. Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä ilman lähetyskuluja.

Vpl. Pyhäkylä-Seura

Vpl. Pyhäjärvi-seuran tuotteita

Pyhäjärvi Vpl. vaakunapaita

Vanhan varaston loppuunmyynti: T-paita valkoinen pyöreällä tai V-aukolla, helmenharmaa vain pyöreällä kaula-aukolla. Hinta 7 €/paita ja kaksi paitaa 10 €:lla.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi,

kuvattu vuosina 1939-44 Pyhäjärvellä, mukana Kaarina Pärsisen kirjoittama esite elokuvasta. DVD:n hinta 20 €

Seuran 60-vuotis-historiikki (2017)
Hinta 20 €/kpl,
50-vuotishistoriikki
10 €/kpl ja ostettaessa
molemmat historiikit,
yhteensä 25 €.

Pyhäjärvi Vpl. -karttamuki

Hinta 10€/kpl

Tilaukset ja tiedustelut:
Kaisa-Liisa Korhonen
puh. 050-5905 433,
kaisaliisako@gmail.com
Postitessa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Karjalanneito

Iris

Kullerot

Valoisa polku

Pyhäjärven kirkon alttaritaulu

Adressi sisältää kaksi tai useampia sisälehtivaihtoehtoja, joista voi valita

sopivimman ja poistaa ylimääräiset.
Hinta 12 euroa kappale + postikulut.

Tilaukset:
säätiön asiamieheltä

Tilaa Vpl. Pyhäjärvi

Itselleni

Lahjaksi

Osoitteenmuutos

Kestotilaus

1 vuosi

Irtonumero

Tilauhinnat 2021:
kotimaan ja
ulkomaille
35 €/vuosi

Posti-
merkki
1,75 €

Lehden saaja / entinen osoite (tarpeeton yliviivataan)

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Lehden maksaja / uusi osoite

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

Kiinnostukseni kohde on (kylän nimi): _____

Vpl. Pyhäjärvi-lehti

Säätiön asiamies
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro